

REKENINGKUNDE

2025 WINTER KLASSE

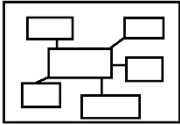

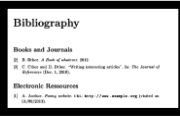

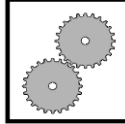

GRAAD 12

KWARTAAL 2

HANDLEIDING VIR ONDERWYSERS EN LEERDERS

IKON BESKRYWING

 <p>BREINKAART</p>	 <p>EKSAMEN RIGLYN</p>	 <p>INHOUD</p>	 <p>AKTIWITEITE</p>
 <p>BIBLIOGRAFIE</p>	 <p>TERMINOLOGIE</p>	 <p>UITGEWERKTE VOORBEELDE</p>	 <p>STAPPE</p>

PASAANGEËR	4
<u>AFDELING 1: Kontantvloeistaat.</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Eksamenriglyn en uitkomste ○ Belangrike terme en definisies ○ Uitgewerkte voorbeelde ○ Aktiwiteite 	5-28
<u>AFDELING 2: Ontleding en Vertolking van finansiële state</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Eksamenriglyn en uitkomste ○ Belangrike terme en definisies ○ Uitgewerkte voorbeelde ○ Aktiwiteite 	29-55
<u>AFDELING 3: Korporatiewe Bestuur</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Eksamenriglyn en uitkomste ○ Belangrike terme en definisies ○ Aktiwiteite 	56-64
<u>AFDELING 4: Voorraad</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Eksamenriglyn en uitkomste ○ Belangrike terme en definisies ○ Aktiwiteite. 	65-74
<u>AFDELING 5: Koste Rekeningkunde</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Eksamenriglyn en uitkomste ○ Belangrike terme en definisies ○ Aktiwiteite. 	75-85
Bibliografie	86

PASAANGEËR	
DAG 1	(Pre-toets + Remediërend) Kontantvloeistaat
DAG 2	Kontantvloeistaat
DAG 3	Kontantvloeistaat en Ontleding & Vertolking
DAG 4	Ontleding en Vertolking
DAG 5	Korporatiewe Bestuur
DAG 6	Voorraad
DAG 7	Voorraad
DAG 8	Koste Rekeningkunde
DAG 9	Koste Rekeningkunde
DAG 10	(Post-toets + Remediërende) Kontantvloeistaat

GRAAD 12: VRAESTEL 1

Finansiële Verslagdoening & Evaluering

Konsepte met betrekking tot maatskappye	<p>Sluit in: uitreiking van aandele teen uitreikingsprys (geen pariwaarde nie, geen aandelepemie); terugkoop van aandele</p> <p>Sien BYLAES 5.1, 5.2, 6.1, 6.2 en 6.3.</p>
Konsepte met betrekking tot AARP en IFRS	
Unieke Grootboekrekeninge van maatskappye en interpretasie daarvan	
Rekeningkundige vergelyking van maatskappye	
Aansuiwerings, finale rekeninge en proefbalans van maatskappye	
Inkomstestaat (Staat van Omvattende Inkomste) van maatskappye	<p>Sluit in: waardasie van vaste bates</p> <p>(sien 12.1.11) en voorraadwaardasie</p> <p>(sien 12.1.12)</p> <p>Sluit alle finansiële state in (Sien 12.1.6, 12.1.7, 12.1.8, 12.1.10.)</p>
Balansstaat (Staat van Finansiële Posisie) & Notas van maatskappye	
Kontantvloeistaat van maatskappye	
Ontleding & vertolking van finansiële state van maatskappye*	
Ontleding & vertolking van gepubliseerde finansiële state en auditverslag van maatskappye*	Verwys na finansiële aanwysers hieronder.
Waardasie van vaste bates vir verslagdoening in finansiële state	Sluit in: toevoegings, waardevermindering en bateverkope
Voorraadwaardasie vir verslagdoening in finansiële state	Integreer waardasiemetodes: EIEU; Geweegde gemiddelde & spesifieke identifikasie
Professionele liggame & Gedragskode	Rol van onafhanklike ouditeure Sien BYLAAG 5.7.
Etiese gedrag en korporatiewe bestuur in finansiële omgewings	Sien BYLAAG 5.7.
Wetgewing wat maatskappye beheer (slegs oorsig)	Maatskappywet (slegs algemene oorsig) Sien BYLAAG 5.7.

KONTANTVLOEISTAAT

Dit wys wat gedurende 'n spesifieke finansiële jaar met die kontantsaldo gebeur het. Dit bevat ook besonderhede van kontantinvloei en -uitvloei deur besigheidsbedryfsaktiwiteite, beleggingsaktiwiteite en finansieringsaktiwiteite.

REËLS OF WETTE RAKENDE DIE KONTANTVLOEISTAAT:

1. Die struktuur of formaat is belangrik. Vreemde / misplaaste items sal lei tot negatiewe punt.
2. Geen syfer mag meer as een keer gebruik word nie, tensy dit anders gebruik word.
3. 'n Toename in Bates is 'n (uitvloei) en 'n afname in bates is 'n invloei.
4. 'n Toename in óf die Ekwiteit óf Laste is 'n invloei en 'n afname in beide is 'n (uitvloei).

WAAR KRY EK DIE INLIGTING OM 'N KONTANTVLOEISTAAT OP TE STEL?

Inligting om die KVS voor te berei word gewoonlik verkry uit voorbereide Finansiële State, en addisionele inligting verskaf om sekere syfers op die state te verduidelik; soos volg opgesom:

Bedryfsaktiwiteite	Inkomstestaat	Verkope	xxx
		Minus: Koste van verkope	(xxx)
		Bruto wins	xxx
		Plus: Ander bedryfsinkomste	xxx
		Minus: bedryfsuitgawes	(xxx)
		Bedryfswins	xxx
	Balansstaat	Bedryfsbates	
		Voorraad	xxx
		Handels- en ander ontvangbares	xxx
		Kontant en kontantekwivalente	xxx
	Balansstaat	Bedryfslaste	
		Handels- en ander betaalbares	xxx
		Nie-bedryfsbates	
		Tasbare/vaste bates	xxx
Beleggingsaktiwiteite	Balansstaat	Finansiële bates/vaste deposito	xxx
Finansieringsaktiwiteite	Balansstaat	Aandeelhouersekewiteit	xxx
		Nie-bedryfslaste	xxx

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG

	Nota	R + / -
→ Kontantinvloed van bedryfsaktiwiteite		
Kontant gegengereer (benut) uit bedrywighede	1	+ / -
Rente betaal (kontroleer uittreksel uit die inkomstestaat / aansuiwerings)		(xxx)
Dividende betaal (Openingsaldo + Tussentydse dividende)	3	(xxx)
Inkomstebelasting betaal (±Openingsaldo + Inkomstebelasting ±Sluitingsaldo)	4	(xxx)
→ Kontantinvloed van beleggingsaktiwiteite		+ / -
Aankoop van vaste bates (Openingsaldo – Waardevermindering – Opbrengs uit die verkoop van vaste bates* – Sluitingsaldo)	5	(xxx)
Opbrengs uit verkoop van vaste bates* (Openingsaldo – Waardevermindering + Aankoop van vaste bates – Sluitingsaldo)		xxx
Belegging verval / (geplaas) (Openingsaldo – Sluitingsaldo)		+ / -
→ Kontantinvloed van finansieringsaktiwiteite		+ / -
Opbrengs uit uitgereiking van aandele: (Aantal aandele uitgereik x uitreikingsprys) OF		xxx
(Openingsaldo – Terugkoop van aandele teen gemiddelde prys – Sluitingsaldo)		
Terugkoop van aandele: (Aantal aandele teruggekoop x Terugkoopprys)		(xxx)
OF (GAK-openingsaldo + opbrengs uit uitgereikte aandele – sluitingsaldo)		
Lening ontvang / (terugbetaal): (Openingsaldo – Sluitingsaldo)		+ / -
→ Netto verandering in kontant en kontantekwivalente: Plus aktiwiteite	2	+ / -
→ (± Bedryfsaktiwiteite ± beleggingsaktiwiteite ± finansieringsaktiwiteite)		
Kontant en kontantekwivalente aan die begin van die jaar:	2	+ / -
(Openingsaldo – Oortrokke bank rekening (indien enige)		
Kontant en kontantekwivalente aan die einde van die jaar:	2	+ / -
(Sluitingsaldo – Oortrokke bank rekening (indien enige)		

***Onthou reël nommer 2:** Die rekening van die opbrengs uit die verkoop van vaste bates word meer as een keer gebruik, maar anders.

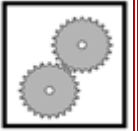
NOTAS BY DIE KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG

**1. REKONSILIASIE TUSSEN NETTO WINS VOOR BELASTING EN KONTANT
GEGENEREER DEUR BEDRYWIGHEDE**

Netto wins voor belasting	+
Aansuiwerings ten opsigte van:	
Waardevermindering*	+
Rente-uitgawes*	+
	<hr/>
Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	+
Kontantinvloed van veranderinge in bedryfskapitaal	+ / -
Verandering in voorraad (Openingsaldo – Sluitingsaldo)	+ / -
Verandering in debiteure (Openingsaldo – Sluitingsaldo)**	+ / -
Verandering in krediteure (Openingsaldo – Sluitingsaldo)**	+ / -
	<hr/>
Kontant gegenereer deur bedrywighede	+ / -
	<hr/>

***Onthou reël 2:** Waardevermindering en rente-uitgawes word albei as invloei in die nota beskou, maar sal later as uitvloei op die voorkant van die staat getoon word. Daarom word hulle albei meer as een keer gebruik, maar anders.

****Onthou reël nommer 2:** Moet NIE syfers van die rekeninge gebruik wat onafhanklik is op die gesig van die kontantvloeistaat nie, bv. SAID (Inkomstebelasting), Aandeelhouders vir dividende en Oortrokke bank.

UITGEWERKTE VOORBEELD 1

KONTANTVLOEISTAAT EN FINANSIËLE AANWYSERS

(30 punte; 20 minute)

1.1 KONSEPTE

Kies die korrekte woorde uit dié wat hieronder gegee word om die sinne te voltooi:

Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde (IFRS);
Behoue inkomste; Gewone aandeelkapitaal; Akte van oprigting

- 1.1.1 Die deel van die wins wat nie deur die maatskappy aan aandeelhouders uitgedeel word nie. (1)
- 1.1.2 Riglyne vir die opstel van finansiële state om konsekwenheid te verseker. (1)
- 1.1.3 Sit die regte, pligte en verantwoordelikhede van aandeelhouders en direkteure uiteen. (1)

1.2 STONEHAVEN BEPERK

Die gegewe inligting het betrekking op Stonehaven Bpk vir die finansiële jaar geëindig 29 Februarie 2024.

VEREIS:

- 1.2.1 Berei die nota vir Behoue Inkomste-nota op 29 Februarie 2024 voor. (5)
- 1.2.2 Bereken die volgende op 29 Februarie 2024:
- Winsopslagpersentasie (2)
 - Skuld-ekwiteitsverhouding (3)
- 1.2.3 Bereken die volgende syfers in die 2024 Kontantvloeistaat:
- Belasting betaal (4)
 - Opbrengs op vaste bates verkoop (5)
 - Die waarde van aandele wat gedurende die jaar uitgereik is. (5)
 - Netto verandering in kontant en kontantekwivalente (3)

A. Inligting uit die Staat van Omvattende Inkomste op 29 Februarie 2024:

	R
Verkope	7 200 000
Koste van verkope	4 500 000
Waardevermindering	726 800
Rente uitgawes	64 000
Inkomstebelasting	315 000

B. Uittreksel uit Staat van Finansiële Posisie:

	2024 R	2023 R
Vaste bates (drawaarde)	6 325 000	5 890 300
Aandeelhouersekewiteit	7 272 500	5 320 000
Gewone aandeelkapitaal	6 460 000	4 800 000
Behoue inkomste	812 500	520 000
Lening	2 909 000	1 876 000
Kontant en kontantekwivalent	0	27 900
Aandeelhouders vir dividende	?	111 000
SAID: Inkomstebelasting	34 800 Kt	29 580 Dt
Oortrokke bank rekening	28 140	11 900

C. ADDISIONELE INLIGTING:

(i) Aandeelkapitaal en dividende:

Die maatskappy is geregistreer met 'n gemagtigde aandeelkapitaal van 1 200 000 gewone aandele.

Op 1 Maart 2023 was daar 800 000 aandele uitgereik.

Die tussentydse dividende van R170 000 is op 1 September 2023 verklaar en betaal.

200 000 bykomende aandele is op 30 September 2023 uitgereik.

Op 15 Januarie 2024 is 50 000 aandele teen R7,50 per aandeel van 'n aandeelhouer teruggekoop. (70 sent bo die gemiddelde prys.)

'n Finale dividend van 25 sent per aandeel is op 28 Februarie 2024 verklaar. Aandele wat teruggekoop word, kwalifiseer nie vir dividende nie.

(ii) Aankoop van vaste bates:

Vaste bates wat gedurende die jaar aangekoop is, het R1 530 700 beloop.

(iii) Inkomstebelasting:

Netto wins na belasting het R735 000 beloop. Inkomstebelasting vir die jaar is bereken op 30% van die netto wins voor belasting.

UITGEWERKTE VOORBEELD 1 OPLOSSING

1.1

Kies die korrekte woorde uit dié wat hieronder gegee word om die sinne te voltooi:

1.1.1	Behoue inkomste	✓
1.1.2	IFRS	✓
1.1.3	Akte van oprigting	✓

3

1.2.1

Nota vir Behoue inkomste op 29 Februarie 2024

	R	
Saldo aan die begin van die jaar	520 000	
Netto wins na belasting	735 000	✓
Terugkoop van 50 000 teen R0,70	(35 000)	✓
Dividende	(407 500)	☑
Tussentydse dividend	170 000	
Finale dividend (950 000 x 0,25)	237 500	✓☑
Saldo aan die einde van die jaar	812 500	

5

1.2.2 Bereken die volgende op 29 Februarie 2024:

Winsopbrengspersentasie

BEWERKINGS

$$\frac{7\,200\,000 - 4\,500\,000}{4\,500\,000} \times 100$$

ANTWOORD

60% ✓✓
Geen onderdeelmerke
nie

2

Skuld-ekwiteitsverhouding

BEWERKINGS

$$2\,909\,000 \checkmark : 7\,272\,500 \checkmark$$

ANTWOORD

0,4 : 1 ☑ *
een deel korrek
moet in verhouding X: 1
wees

3

1.2.3

**Bereken die volgende syfers in die 2024 Kontantvloeistaat:
Belasting betaal**

BEWERKINGS	ANTWOORD			
<div>735 000/70x30</div> <div>✓ ✓ ✓</div> <div>315 000 − 29 580 − 34 800</div> <div>−315 000 + 29 580 + 34 800</div> <div>(315 000) 29 580 34 800</div> <div><table><tr><td>29 580</td></tr><tr><td>(315 000)</td></tr><tr><td>34 800</td></tr></table></div> <div>kies lyn</div>	29 580	(315 000)	34 800	<div>250 620✓[*]</div> <div>een deel korrek</div>
29 580				
(315 000)				
34 800				

4

Opbrengs op vaste bates verkoop

BEWERKINGS	ANTWOORD						
$5\,890\,300\checkmark + 1\,530\,700\checkmark - 726\,800\checkmark - 6\,325\,000\checkmark$	<div><div>369 200</div><div>een deel korrek</div><div>*☒</div></div>						
<table><tr><td>5 890 300</td><td>726 800</td></tr><tr><td>1 530 700</td><td>369 200</td></tr><tr><td></td><td>6 325 000</td></tr></table>		5 890 300	726 800	1 530 700	369 200		6 325 000
5 890 300		726 800					
1 530 700		369 200					
		6 325 000					
<table><tr><td>5 890 300</td></tr><tr><td>1 530 700</td></tr><tr><td>(726 800)</td></tr><tr><td>369 200</td></tr><tr><td>6 325 000</td></tr></table>	5 890 300	1 530 700	(726 800)	369 200	6 325 000		
5 890 300							
1 530 700							
(726 800)							
369 200							
6 325 000							

5

Bereken die waarde van aandele wat gedurende die jaar uitgereik is

BEWERKINGS	ANTWOORD
$50\,000 \times 6,80$ $6\,460\,000 \checkmark + 340\,000 \checkmark \checkmark - 4\,800\,000 \checkmark =$	$R2\,000\,000 \checkmark^*$ een deel korrek

5

Netto verandering in kontant en kontantekwivalente

BEWERKINGS	ANTWOORD
Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	$(44\,140) \checkmark$
Kontant en kontantekwivalente aan die begin $(-11\,900 + 27\,900)$	$16\,000 \checkmark \checkmark$
Kontant en kontantekwivalente aan die einde	$(28\,140)$

3

*☒ bewerking een deel korrek

Aktiwiteit 1 KONTANTVLOEI EN FINANSIËLE AANWYSERS (45 punte; 35 minute)

- 1.1 Kies die korrekte termyn om elk van die volgende stellings te voltooi. Skryf slegs die term langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.3) in die ANTWOORDBOEK neer.

bedryfsbate; uitvloeï van kontant; nie-bedryfsbate; nie-bedryfslas;
Invloeï van kontant

- 1.1.1 'n Verbandlening om die aankoop van nuwe eiendom te finansier is 'n / 'n ...
1.1.2 'n Toename in debiteure sal 'n / 'n ...
1.1.3 Verpakkingsmateriaal wat nie aan die einde van die finansiële jaar gebruik word nie, is 'n ...

(3)

1.2 MAREMATLOU Bpk

Die inligting hieronder hou verband met die rekeningkundige rekords van MAREMATLOU Bpk. Die finansiële jaar eindig op 30 Junie 2024.

VEREIS:

- 1.2.1 Bereken die volgende bedrae vir die kontantvloeistaat en notas:
- Voorraadbedrag op 30 Junie 2024 (2)
 - Inkomstebelasting betaal (4)
 - Dividende betaal (3)
 - Aankoop van vaste bates (5)
- 1.2.2 Berei die Kontantinvloed van die Finansieringsaktiwiteite-afdeling van die Kontantvloeistaat voor vir die jaar geëindig 30 Junie 2024. (8)
- 1.2.3 Voltooi die Kontant en kontantekwivalente afdeling in die Kontantvloeistaat. (6)
- 1.2.4 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 30 Junie 2024:
- % netto wins voor belasting op verkope (3)
 - Bedryfsverhouding (3)
 - Dividende per aandeel (4)
 - % opbrengs op aandeelhoudersbelang (4)

INLIGTING:

A. Inligting uit die Staat van Omvattende Inkomste op 30 Junie 2024

Verkope	8 240 000
Waardevermindering	113 125
Wins voor rente uitgawe	1 323 260
Rente uitgawes	128 460
Inkomstebelasting	358 440
Netto wins na belasting	836 360

B. Uittreksel uit die staat van finansiële posisie op 30 Junie 2024:

	30 Junie 2024 (R)	30 Junie 2023 (R)
Bedryfsbates	1 430 000	2 521 000
Voorraad	?	450 000
Handels- en ander ontvangbares	?	1 689 000
Kontant en kontantekwivalente	0	382 000
Aandeelhouersekswiteit	13 941 500	10 312 350
Gewone aandelekapiitaal	13 440 000	9 700 000
Behoue inkomste	501 500	612 350
Langtermynlening: CZ Bank	2 850 400	4 500 500
Bedryfslaste	650 000	900 000
Aandeelhouers vir dividende	315 000	65 000
SAID (inkomstebelasting)	72 000	102 000

C. Items geïdentifiseer uit die Kontantvloeistaat en Notas op 30 Junie 2024:

	Bedrag	Verander
Voorraad	390 000	<i>uitvloei</i>
Kontantvloei uit bedryfsaktiwiteite	862 700	<i>invloei</i>
Kontantvloei uit beleggingsaktiwiteite	3 132 600	<i>uitvloei</i>

D. VASTE BATES:

- 'n Nuwe afleweringsvoertuig is halfpad gedurende die jaar aangekoop. Die waardevermindering op die voertuig wat gekoop is, was R44 175.
- Waardevermindering op voertuie word bereken teen 15% op die kosprys.
- Toerusting wat gedurende die jaar aangekoop is, beloop R62 000.
- Marematlou Bpk het 'n deel van sy gebou aan een van die direkteure verkoop.

E. GEWONE AANDELEKAPITAAL:

- Op 1 Julie 2023 het die maatskappy 2 500 000 gewone aandele uitgereik.
- Op 15 September 2023 is 'n verdere 1 000 000 gewone aandele deur direkteure uitgereik.
- Gewone aandele is op 31 Mei 2024 deur die direkteure teen R1 500 000 teruggekoop. Hierdie aandeelhouers kwalifiseer vir finale dividende.
- Op 30 Junie 2024 was daar 3 200 000 gewone aandele uitgereik.

F. DIVIDENDE:

- Die direkteure het op 31 Januarie 2024 tussentydse dividende van 5 sent per aandeel betaal.
- 'n Finale dividend is op 30 Junie 2024 aan alle aandeelhouers verklaar.
- Die totale dividende wat betaal en verklaar is, het R490 000 beloop.

Aktiwiteit 1

1.1

1.1.1	
1.1.2	
1.1.3	

3

1.2.1

Bereken: Voorraadbedrag aan die einde van die finansiële jaar	
BEWERKINGS	ANTWOORD

2

Bereken: Inkomstebelasting betaal	
BEWERKINGS	ANTWOORD

4

Bereken: Dividende betaal	
BEWERKINGS	ANTWOORD

3

Bereken: Aankoop van vaste bates	
BEWERKINGS	ANTWOORD

5

1.2.2	KONTANTEINVLOED VAN FINANSIERINGSAKTIVITEITE		
			8

1.2.3	NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE		
			6

1.2.4	Bereken: % netto wins voor belasting op verkope		
	BEWERKINGS	ANTWOORD	
			3
	Bereken: Bedryfsverhouding		
	BEWERKINGS	ANTWOORD	
			3
	Bereken: Dividende per aandeel		
	BEWERKINGS	ANTWOORD	
			4
	Bereken: % opbrengste op aandeelhoudersbelang		
	BEWERKINGS	ANTWOORD	
			4

Aktiwiteit 2: KONTANTVLOEISTAAT EN VERHOUDINGS**(50 punte; 40 minute)**

- 2.1** Pas die konsepte in kolom A met 'n beskrywing in kolom B. Skryf slegs die letter (A – D) langs die syfers (2.1.1 – 2.1.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A		KOLOM B	
2.1.1	Risiko / Geratheid verhoudings	A	Die vermoë van die onderneming om al sy skuld af te betaal
2.1.2	Winsgewendheid verhoudings	B	Vermoë van die besigheid om sy korttermynskuld af te betaal
2.1.3	Markwaarde verhoudings	C	Dui aan hoe doeltreffend bates gebruik word en bedrywighede bestuur word.
2.1.4	Likiditeit verhoudings	D	Die mate waarin 'n maatskappy deur lenings gefinansier word
2.1.5	Solvensie verhouding	E	Die prestasie van 'n maatskappy in vergelyking met ander in dieselfde bedryf.

(5)

- 2.2** Die inligting hou verband met JENN BPK vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025.

VEREIS:

- 2.2.1 Berei die volgende notas voor vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025.

- Gewone Aandelekapitaal **(9)**
- Behoue Inkomste **(9)**

- 2.2.2 Voltooi die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025. **(17)**

- 2.2.3 Bereken die volgende finansiële aanwysers vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025:

- % bedryfsuitgawes op verkope **(3)**
- Voorraadomssetsnelheid **(4)**
- Tussentydse dividend per aandeel **(3)**

INLIGTING:

- A. Uittreksel uit die Staat van Omvattende Inkomste vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025.**

	R
Verkope	9 888 720
Koste van verkope	6 072 000
Bruto bedryfsinkomste	3 020 480
Bedryfsuitgawes	1 633 140
Bedryfswins	1 659 530
Inkomstebelasting	?
Netto wins voor belasting	1 540 000

B. Uittreksel uit die Staat van Finansiële Posisie oor:

	28 Februarie 2025 (R)	29 Februarie 2024 (R)
Kontant en kontantekwivalente	?	178 680
Handelsvoorraad	174 000	193 000
SAID: Inkomstebelasting	66 650 Dt	44 675 Kt
Gewone aandeelhoudersbelang	?	8 733 720
Gewone aandeelkapitaal	?	8 160 000
Behoue inkomste	?	573 720
Lening: COFIMVABA Bank	5 440 000	?
Aandeelhouders vir dividende	?	?
Oortrokke bank rekening	0	28 600

C. Aandelekapitaal:

- Op 1 Maart 2024 was daar 1 200 000 aandele uitgereik.
- 400 000 aandele is op 30 Junie 2024 teen R10 per aandeel uitgereik.
- Op 30 November 2024 is 34 000 aandele teen R1,90 (per aandeel) bo die gemiddelde aandeelprys teruggekoop.

D. Dividende en dividenduitbetalingskoers:

- Dividende betaal en verklaar:

DIVIDENDE			
Finale	29 Februarie 2024	Betaal	17 sent per aandeel
Tussentydse	1 September 2024	Betaal	R416 000
Finale	28 Februarie 2025	Verklaar	?

- Totale dividende betaal en verklaar vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025, R744 860.

E. Lening: COFIMVABA Bank

- Maandelikse paaielemente van R97 120, rente ingesluit, is betaal.
- Rente gekapitaliseer het R685 440 beloop.

F. Inkomstebelasting beloop 30% van die netto wins.**G. Netto verandering in kontant en kontantekwivalente, R355 752 uitvloei.**

Aktiwiteit 2

2.1 Pas die konsepte in kolom A by 'n beskrywing in kolom B.

2.1.1		
2.1.2		
2.1.3		
2.1.4		
2.1.5		
		5

2.2.1 GEWONE AANDELEKAPITAAL GEMAGTIGDE AANDELEKAPITAAL

2 000 000 gewone aandele

UITGEREIKTE AANDELEKAPITAAL

1 200 000	Gewone aandele op 1 Maart 2024	8 160 000	9

BEHOUE INKOMSTE NOTA VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2025

Saldo aan die begin van die jaar		9
Gewone aandeledividende	(744 860)	
Saldo aan die einde van die jaar		

2.2.2 KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2025

KONTANTVLOEI UIT BEDRYFSAKTIWITEITE	
Kontant gegenereer deur bedrywighede	
Rente betaal	
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIWITEITE	
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	
Kontant en kontantekwivalente aan die begin van die jaar	
Kontant en kontantekwivalente aan die einde van die jaar	

17

2.3 Bereken finansiële aanwysers vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025:

% bedryfsuitgawes op verkope	
BEWERKINGS	ANTWOORD
Vorraadomsetsnelheid	
BEWERKINGS	ANTWOORD
Tussentydse dividend per aandeel	
BEWERKINGS	ANTWOORD

3

4

3

Aktiwiteit 3: AANDELEKAPITAAL EN KONTANTVLOEISTAAT**(25 punte; 20 minute)**

Die inligting het betrekking op Kruger Bpk vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2022.

VEREIS:

- 3.1 Berei die Gewone aandelekapitaal-nota op 28 Februarie 2022 voor. (6)
- 3.2 Voltooi die Kontantvloeiastaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022. Sekere syfers word in die ANTWOORDEBOEK verskaf. (19)

INLIGTING:**A. Aandele en dividende:**

DATUM	BESONDERHEDE VAN AANDELE
1 Maart 2021	900 000 in uitreiking
30 Julie 2021	100 000 nuwe aandele uitgereik
1 Januarie 2022	40 000 aandele teruggekoop teen 80 sent meer as die gemiddelde aandeelprys
28 Junie 2022	? Aandele in uitreiking

- Tussentydse dividend van R192 000 is op 30 September 2021 betaal.
- 'n Finale dividend is op 28 Februarie 2022 verklaar.

B. Uittreksel uit die Staat van Omvattende Inkomste (inkomstestaat) vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022:

Verkope	R8 600 000
Koste van verkope	6 400 000
Netto wins voor belasting	1 375 000
Inkomstebelasting	430 000
Netto wins na belasting	945 500

C. Uittreksel uit die Staat van Finansiële Posisie (Balansstaat) op:

	28 Februarie 2022	28 Februarie 2021
	R	R
Kleinkas en wisselgeld	101 100	2 800
Gewone aandeelhouersekswiteit	8 920 000	7 280 000
Gewone aandelekapitaal	8 640 000	7 200 000
Behoue inkomste	280 000	80 000
Lening: Bright Bank	2 550 000	1 900 000
SAID: Inkomstebelasting	47 200 Kt	22 800 Dt
Aandeelhouers vir dividende	202 000	133 500
Bank oortrokke rekening	0	45 200

Aktiwiteit 3

3.1 Gewone Aandelekapitaal-nota op 28 Februarie 2022

900 000	Gewone aandele aan die begin	
100 000	Nuwe aandele uitgereik	
	Teruggekoop van aandele teen	
	Aandele aan die einde van die jaar	

6

3.2 KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2022

KONTANTVLOEI UIT BEDRYFSAKTIWITEITE	
Kontant gegenereer deur bedrywighede	
Rente betaal	
KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIWITEITE	(1 470 000)
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIWITEITE	
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN DIE BEGIN	
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN DIE EINDE	

19

Aktiwiteit 4: KONTANTVLOEISTAAT EN FINANSIËLE AANWYSERS

(40 punte; 30 minute)

- 4.1 Kies 'n beskrywing in KOLOM B wat ooreenstem met die gebruiker van finansiële state in KOLOM A. Skryf slegs die letters (A tot D) langs die vraagnommers (4.1.1 tot 4.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A	KOLOM B
4.1.1 Vakbonde	A wil verseker wees dat hul belegging in die maatskappy verstandig aangewend word
4.1.2 SAID	B gebruik die finansiële state om besluite te neem om die maatskappy te bestuur
4.1.3 Aandeelhouders	C billike salarisse en redelike werksomstandighede van hul lede te monitor.
	D moet verseker dat inkomstebelasting korrek op die netto wins gehef word

(3)

4.2 OMIKRON BPK

Die inligting hou verband met die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2022. Die besigheid is geregistreer met 'n gemagtigde aandelekapitaal van 1 500 000 gewone aandele.

VEREIS:

- 4.2.1 Voltooi die nota vir KONTANT GEGENEREER DEUR BEDRYWIGHEDE. (7)

- 4.2.2 Berei die KONTANTVLOEI VAN BEDRYFSAKTIEWEITE-afdeling van die Kontantvloeistaat voor. (9)

- 4.2.3 Bereken die volgende vir die kontantvloeistaat:

- Vaste bates gekoop (5)
- Fondse wat gebruik word om aandele terug te koop (4)
- Netto verandering in kontant en kontantekwivalente (2)

- 4.2.4 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 28 Februarie 2022:

- Skuld-ekwiteitsverhouding (2)
- % opbrengs op gemiddelde aandeelhouersekuiteit (4)
- Dividenduitbetalingskoers (4)

INLIGTING:

A. Uittreksel: Staat van Omvattende Inkomste op 28 Februarie 2022.

Verkope	R 11 232 000
Waardevermindering	338 300
Rente op lening	963 000
Inkomstebelasting	1 120 800
Netto wins na belasting	2 615 200

B. Uittreksel: Staat van Finansiële Posisie op 28 Februarie:

	2022 R	2021 R
Vaste bates (drawaarde)	7 110 000	6 814 000
Aandeelhouersekwhiteit	8 320 000	7 500 000
Gewone aandelekapiitaal	8 176 000	7 160 000
Behoue inkomste	144 000	340 000
Lening: Gwede Bank	5 400 000	3 000 000
Voorraad	471 000	717 000
Handelsdebiteure	563 000	489 000
Handelskrediteure	570 000	612 000
Kontant en kontantekwivalente	36 400	0
Oortrokke bank rekening	0	112 000
SAID: Inkomstebelasting	9 900 Kt	12 300 Dt
Aandeelhouders vir dividende	313 600	150 000

C. Vaste bates:

- Ou vaste bates, met 'n gesamentlike drawaarde van R685 700, is gedurende die finansiële jaar teen kontant verkoop.
- Nuwe toerusting is aangekoop.

D. Aandelekapiitaal en dividende:

- Op 1 Maart 2021 was daar 1 000 000 aandele uitgereik
- 200 000 aandele is op 30 Junie 2021 uitgereik. EFO-betalings vir R1 600 000 is vir hierdie aandele ontvang.
- 80 000 aandele is op 31 Januarie 2022 teen R52 000 bo die gemiddelde aandeelprys van R7,30 teruggekoop.
- 'n Tussentydse dividend van 35 sent per aandeel is op 1 Augustus 2021 betaal.
- 'n Finale dividend van 28 sent per aandeel is op 28 Februarie 2022 verklaar. Totale dividende vir die jaar beloop R733 600.

E. Verdienste per aandeel vir die jaar is 232 sent.

Aktiwiteit 4**4.1**

4.1.1	
4.1.2	
4.1.3	

3

4.2.1 Kontant gegenereer deur bedrywighede

Waardevermindering	338 300
Rente uitgawes	963 000
Wins voor veranderinge in bedryfskapitaal	
Netto verandering in bedryfskapitaal	
Kontant gegenereer deur bedrywighede	5 167 300

7

4.2.2 KONTANTVLOEI VAN BEDRYFSAKTIWITEITE

Kontant gegenereer deur bedrywighede	
Rente betaal	(338 300)
Inkomstebelasting betaal	
Dividende betaal	

9

4.2.3 BEWERKINGS**ANTWOORD****Bereken: Vaste bates gekoop**

5

Bereken: Fondse wat gebruik word om aandele terug te koop

4

Bereken: Netto verandering in kontant en kontantekwivalente

2

4.2.4

BEWERKINGS	ANTWOORD
Bereken: Skuld-ekwiteitsverhouding	
Bereken: % opbrengs op aandeelhouersekwhiteit	
Bereken: Dividenduitbetalingskoers	

2

4

4

Ontleding en vertolking van finansiële state

INTERPRETASIE van besigheidsaktiwiteite verwys na die ontleding van finansiële resultate om verslag te doen oor sukses en vordering van die organisasie.

KOMMUNIKASIE van besigheidsinligting sal die oordrag van feite en data behels aan alle partye wat belangstel om die besigheidsinligting te gebruik.

Die interpretasie van finansiële state sal logies volg op die lang proses van die voorbereiding van finansiële state en die opstel van die jaarverslag wat tydens die Algemene Jaarvergadering van die Maatskappy aan Aandeelhouers en ander belanghebbendes voorgelê moet word.

VOORKENNIS:

Die interpretasie van finansiële inligting word oor die algemeen in die hoër orde kognitiewe vlak geklassifiseer. Vrae in hierdie afdeling sal vereis dat 'n kandidaat deur die gegewe inligting **sif** om kreatiewe of praktiese oplossings en advies te **identifiseer**, te **evaluateer** en soms kreatiewe of praktiese oplossings en advies te verskaf.

Sukses op hierdie gebied vereis 'n deeglike begrip van die **basiese rekeningkundige siklus van aktiwiteite**, jaareind-rekeningkundige prosedures sowel as die struktuur en formate van finansiële state.

Daar moet kennis geneem en waardeur word dat interpretasie van finansiële inligting NIE 'n afdeling of onderwerp op sigself is nie. Dit word dikwels geïntegreer met verskeie ander aspekte/onderwerpe van die leerplan; As sodanig word vertolkingsvrae oor 'n hele eksamenvraestelle versprei.

VOORSKOU:

Vorige diagnostiese verslae het die volgende bekommernisse met betrekking tot interpretasie beklemtoon:

- Kandidate kon nie die relevante finansiële aanwysers identifiseer om spesifieke vrae aan te spreek of kommentaar te lewer nie.
- Hulle kon nie die toepaslike inligting uit die finansiële inligting wat gegee is, onttrek of sif om finansiële aanwysers te bereken nie.
- Hulle verstaan nie die vereistes van die vraag nie; soos kommentaar, advies gee, die tendens verskaf, sy optrede regverdig, ens.
- Die onvermoë om agteruit te werk deur die gegewe inligting te gebruik, hoofsaaklik as gevolg van afhanklikheid van geheue leer of verstandelose memorisering.
- Assessering van die lengte van antwoorde wat deur die vraag verwag word (hoeveel om te skryf).

Ontleding en Vertolking van Inkomstestate, Balansstate en Notas

Hersiening van die volgende aanwysers

- bruto wins op verkope
- bruto wins op koste van verkope
- netto wins op verkope
- bedryfsuitgawes op verkope
- bedryfsverhouding
- vuurproefverhouding
- voorraad omsetsnelheid
- voorraad houdingsperiode
- Gemiddelde debiteure se invorderingsperiode
- Gemiddelde krediteure se betalingsperiode
- Solvensie verhouding

Inleiding en dekking van die volgende finansiële aanwysers

- skuld-ekwiteitsverhouding RISIKO
- Opbrengs op aandeelhoudersbelang
- Opbrengs op totale kapitaal aangewend GERATHEID
- netto batewaarde per aandeel
- dividende per aandeel
- verdienste per aandeel
- dividenduitbetalingskoers

Finansiële aanwysers / verhoudings word hoofsaaklik gebruik om die finansiële prestasie van 'n maatskappy te evalueer. Leerders moet eerstens weet hoe om 'n spesifieke verhouding te bereken (die formule is baie belangrik), en dit dan vergelyk met dié van die vorige jaar (om die finansiële prestasie van 'n maatskappy oor 'n tydperk te evalueer); of 'n ander maatskappy (om die finansiële prestasie van 'n maatskappy in verhouding tot sy mededingers te evalueer); en lewer dan kommentaar op hul bevindinge.

Dit is belangrik om daarop te let dat sommige finansiële aanwysers / verhoudings nie in isolasie geëvalueer moet word nie; ander word vergelyk met sommige, verwante om die resultate te bepaal

Area van ontleding Beskrywing

Winsgewendheid Dui aan of 'n maatskappy 'n wins en 'n voldoende opbrengs op bates en ekwiteit genereer.
Dui aan hoe doeltreffend bates gebruik word en hoe effektief bedrywighede bestuur word.

VERHOUDINGS OOR WINSGEWENDHEID VAN DIE MAATSKAPPY:

Dit word bereken om te bepaal hoe 'n maatskappy sy kapitaal gebruik om wins te genereer in 'n jaar onder oorsig.

Die verhoudings is; Bruto wins op verkope, bruto wins op koste van verkope, netto inkomste op verkope, bedryfsuitgawes op verkope, bedryfswins op verkope.

Likiditeit Fokus op die maatskappy se vermoë om korttermynverpligtinge te betaal (bv. krediteure, korttermynlenings, aandeelhouders vir dividende en SAID).

VERHOUDINGS OP LIKIDITEIT VAN DIE MAATSKAPPY:

Dit word bereken om te bepaal of/ of nie die maatskappy in staat is om sy korttermynskuld / verpligtinge na te kom / te betaal deur sy bedryfsbates met die bedryfslaste te vergelyk. Verder word hierdie verhoudings bereken om die vermoë van die besigheid (of gebrek daaraan) om sy bates in kontant om te skakel, en sy doeltreffendheid om die bedryfskapitaal te bestuur, te bepaal.

Die verhoudings is: Bedryfsverhouding, Vuurproefverhouding, Voorraadomsnelheid, Voorraadhouingsperiode, Gemiddelde debiteure-invorderingsperiode, Gemiddelde krediteure se betalingsperiode.

Solvensie Die vermoë van 'n maatskappy om al sy skuld af te betaal.

VERHOUDING OP SOLVENSIE VAN DIE MAATSKAPPY:

Dit word bereken om te bepaal of/ of nie die maatskappy in staat is om sy langtermynskuld / verpligtinge na te kom / te betaal, wanneer dit sluit, deur sy totale bates met die totale laste te vergelyk. Met ander woorde, ons bepaal die verhouding van die maatskappy se totale bates in sy totale laste.

Solvensieverhouding = Totale bates : Totale laste

Opbrengs Wys aandeelhouer se billike/onbillike verdienste op bedrag wat belê is.

VERHOUDINGS OP OPBRENGSTE VAN DIE MAATSKAPPY:

Dit word bereken om die opbrengs te bepaal wat aandeelhouders sal verdien op hul kapitaal wat in die maatskappy belê is. Verdienste per aandeel, Dividende per aandeel, Dividenduitbetalingskoers, % Opbrengs op aandeelhoudersbelang, % Opbrengs op Kapitaal in diens, rentekoerse op belegging.

Risiko en hefboom-finansiering Dui aan hoe 'n maatskappy gefinansier word, of hulle langtermynverpligtinge sal kan nakom, en die risikofaktor.

VERHOUDINGS OP RISIKO VAN DIE MAATSKAPPY:

Dit word bereken om te bepaal in watter mate die maatskappy deur middel van lenings en ander skuld gefinansier word. Skuld/ekwiteitsverhouding, % opbrengs op totale kapitaal wat in diens geneem is, Rentekoers op lenings.

Aandeelprys en markvooruitsigte Word gebruik om te sien hoe 'n maatskappy presteer in vergelyking met ander in dieselfde bedryf en om die maatskappy se prestasie van een jaar na die volgende te vergelyk.

VERHOUDINGS OP AANDEELPRYS VAN DIE MAATSKAPPY: Netto batewaarde (NBW), Uitreikingsprys / Aandeelprys, Gemiddelde aandeelprys, Markprys (Sekuriteitebeurs)

VERHOUDINGS OOR WINSGEWENDHEID VAN DIE MAATSKAPPY: Dit word bereken om te bepaal hoe 'n maatskappy sy kapitaal gebruik om wins te genereer in 'n jaar onder oorsig.

Die verhoudings is; Bruto wins op verkope, bruto wins op koste van verkope, netto inkomste op verkope, bedryfsuitgawes op verkope, bedryfswins op verkope.

VERHOUDINGS OP LIKIDITEIT VAN DIE MAATSKAPPY:

Dit word bereken om te bepaal of, of nie, die maatskappy in staat is om sy korttermynskuld / verpligtinge na te kom / te betaal deur sy bedryfsbates met die bedryfslaste te vergelyk. Verder word hierdie verhoudings bereken om die vermoë van die besigheid (of gebrek daaraan) om sy bates in kontant om te skakel, en sy doeltreffendheid om die bedryfskapitaal te bestuur, te bepaal.

Die verhoudings is: Bedryfsverhouding, Vuurproefverhouding, Voorraadomsetsnelheid, Voorraadhouingsperiode, Gemiddelde debiteure invorderingsperiode, Gemiddelde krediteure se betalingsperiode.

BEDRYFSVERHOUDING:

Dit dui aan hoeveel keer meer bedryfsbates die maatskappy het in verhouding tot sy bedryfslaste. Dit sal aandui of die maatskappy moontlik sy krediteure sal kan betaal.

Bedryfsverhouding = $\frac{\text{Bedryfsbates}}{\text{Bedryfslaste}}$

Dit is belangrik om daarop te let dat hier die linkerkant altyd deur die regterkant gedeel word. Die regterkant word altyd deur homself gedeel, en dit beteken dat die regterkant altyd gelyk sal wees aan een.

VUURPROEFVERHOUDING:

Dit dui aan hoeveel keer meer bedryfsbates (uitgesluit voorraad) die maatskappy het in verhouding tot sy bedryfslaste. Dit sal aandui of die maatskappy moontlik sy krediteure sal kan betaal. Die rede vir die uitsluiting van voorraad is dat dit die bedryfsbate is wat normaalweg die langste neem om in kontant te verander.

$$\text{Vuurproefverhouding} = \text{Bedryfsbates} - \text{Voorraad} : \text{Bedryfslaste}$$

Dit is belangrik om daarop te let dat hier die linkerkant altyd deur die regterkant gedeel word. Die regterkant word altyd deur homself gedeel, en dit beteken dat die regterkant altyd gelyk sal wees aan een.

VOORRAADOMSETSSELHEID:

Dit dui die aantal kere in 'n jaar wat 'n maatskappy in staat is om sy voorraad te verkoop. Daar is geen ideale koers van aandele-omset nie, aangesien dit verskil na gelang van die tipe maatskappy wat hersien word.

$$\text{Voorraadomsetsnelheid} = \frac{\text{Koste van Verkope}}{\text{Gemiddelde voorraad}}$$

VOORRAADHOUDINGSPERIODE:

Dit bepaal die tydperk wat dit neem, hetsy in dae/ weke/ maande, om die beskikbare voorraad / voorraad aan die einde van die tydperk te verkoop.

$$\text{Voorraadhouingsperiode} = \frac{\text{Gemiddelde voorraad} \times \text{periode (dae/ weke/ maande)}}{\text{Koste van verkope}}$$

GEMIDDELDE DEBITEURE INVORDERINGSPERIOD:

Dit dui die tydperk aan wat dit in dae neem vir debiteure om hul skuld te vereffen.

$$\text{Gemiddelde debiteure invorderingsperiode} = \frac{\text{Gemiddelde debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times 365$$

GEMIDDELDE KREDITEURE BETALINGSTYDPERK:

Dit dui die tydperk aan wat dit in dae neem vir die maatskappy om sy skuld te vereffen / sy krediteure af te betaal.

$$\text{Gemiddelde krediteure se betalingsperiode} = \frac{\text{Gemiddelde Creditors}}{\text{Krediet aankope}} \times 365$$

VERHOUDING OP SOLVENSIE VAN DIE MAATSKAPPY:

Dit word bereken om te bepaal of/ of nie die maatskappy in staat is om sy langtermynskuld / verpligtinge na te kom / te betaal, wanneer dit sluit, deur sy totale bates met die totale laste te vergelyk.

Met ander woorde, ons bepaal die verhouding van die maatskappy se totale bates in sy totale laste.

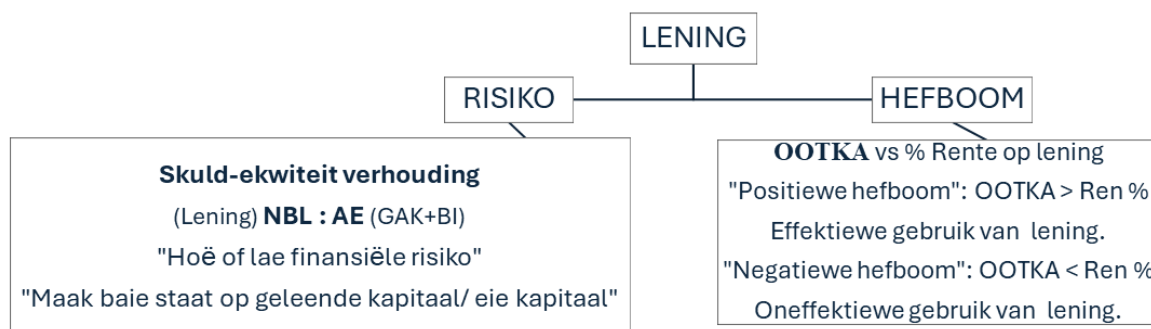
$$\text{Solvensieverhouding} = \text{Totale bates} : \text{Totale laste}$$

Dit is belangrik om daarop te let dat hier die linkerkant altyd deur die regterkant gedeel word. Die regterkant word altyd deur homself gedeel, en dit beteken dat die regterkant altyd gelyk sal wees aan een.

VERHOUDING OP RISIKO VAN DIE MAATSKAPPY: Dit word bereken om te bepaal in watter mate die maatskappy deur middel van lenings en ander skuld gefinansier word. Hoe meer lenings 'n maatskappy gebruik, hoe hoër is die risiko.

Risiko: Finansiële risiko van lenings/ Kredietwaardigheid/ die maatskappy se hefboom (hoeveel van sy finansiering afkomstig is van geleende fondse)

Hefboom: Hoe goed 'n maatskappy kapitaal wat in werking gestel is, gebruik om wins te genereer/ die relatiewe verhoudings van skuld en eie kapitaal wat die maatskappy gebruik om sy bedrywighede te ondersteun.

VERHOUDINGS OP OPBRENGSTE VAN DIE MAATSKAPPY: Dit word bereken om die opbrengs te bepaal wat aandeelhouders sal verdien op hul kapitaal wat in die maatskappy belê is.

Dit is belangrik om daarop te let dat hier die linkerkant altyd deur die regterkant gedeel word. Die regterkant word altyd deur homself gedeel, en dit beteken dat die regterkant altyd gelyk sal wees aan een.

OPBRENGS OP AANDEELHOUDERSBELANG: Dit dui die % van die netto wins gerealiseer aan die ekwiteit wat in die maatskappy belê is.

Opbrengs op aandeelhoudersbelang = $\frac{\text{Netto wins na belasting}}{\text{Gemiddelde aandeelhoudersbelang}} \times 100$

OPBRENGS OP KAPITAAL WAT AANGEWEND WORD: Dit dui die winste (verdienste) aan wat verkry kan word met die totale fondse wat aangewend word.

Opbrengs op kapitaal aangewend = $\frac{\text{Wins voor rente-uitgawes en belasting}}{\text{Gemiddelde totale kapitaal aangewend}} \times 100$

NETTO BATEWAARDE PER AANDEEL:

Dit dui die batewaarde aan wat aan elke uitgereikte aandeel gekoppel kan word.

$$\text{Netto batewaarde per aandeel} = \frac{\text{Aandeelhouersekwyteit}}{\text{Aantal aandele uitgereik}} \times 100$$

DIVIDENDE PER AANDEEL:

Dit word bereken om die bedrag, dividende, aandeelhouers per aandeel te bepaal.

$$\text{Dividende per aandeel} = \frac{\text{Gewone aandeledividende}}{\text{Aantal aandele uitgereik}} \times 100$$

VERDIENSTE PER AANDEEL:

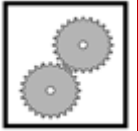
Dit word bereken om die verdienste (winste) wat gegenereer word per gewone aandeel wat uitgereik word, te bepaal.

$$\text{Verdiens te per aandeel} = \frac{\text{Netto wins na belasting}}{\text{Aantal aandele uitgereik}} \times 100$$

DIVIDENDUITBETALINGSKOERS:

Dit word bereken om die gedeelte van die verdienste wat aan aandeelhouers betaal word, te bepaal.

$$\text{Dividende per aandeel} = \frac{\text{Gewone aandeledividende}}{\text{Toeskryfbare verdienste}} \times 100$$

UITGEWERKTE VOORBEELD 2 ONTLEDING EN VERTOLKING (15 punte; 10 minute)

JULIANA BEPERK

Jy word voorsien van inligting wat geneem is uit die rekords van Juliana Beperk vir die finansiële jaar geëindig 29 Februarie 2024.

LET WEL: Verskaf syfers, tendense, finansiële aanwysers of berekeninge in ELKE geval om jou kommentaar en verduidelikings te ondersteun.

VEREIS:

- 2.1 Verskaf TWEE finansiële aanwysers om aan te dui of die bedryfsdoeltreffendheid van die besigheid verbeter het of nie. (4)
- 2.2 Lewer kommentaar op die likiditeit van die maatskappy. Haal TWEE finansiële aanwysers met syfers aan. (5)
- 2.3 Die direkteur het gedurende 2024 'n bykomende lening van R1 500 000 aangegaan. Verduidelik hoekom dit nie 'n goeie idee was deur TWEE finansiële aanwysers aan te haal nie. (6)

INLIGTING

A.	Finansiële aanwyser en ander relevante data	29 Februarie 2024	28 Februarie 2023
	Bedryfswins op verkope	28%	23%
	Bedryfsuitgawes op verkope	17%	19%
	Bedryfsverhouding	2,3 : 1	1,9 : 1
	Vuurproefverhouding	1,1 : 1	1,2 : 1
	Debiteure invorderingsperiode	38 dae	33 dae
	Solvensieverhouding	3,3 : 1	6,5 : 1
	Skuld/ekwiteitsverhouding	1,2 : 1	0,8 : 1
	Opbrengs op totale kapitaal aangewend (OOTKA)	13%	16%
	Opbrengs op aandeelhoudersbelang (OOAB)	17%	22%
	Rentekoers op lenings	12%	12%

15

UITGEWERKTE VOORBEELD 2 OPLOSSING

2.1

Verskaf TWEE finansiële aanwysers om aan te dui of die bedryfsdoeltreffendheid van die besigheid verbeter het of nie.

Finansiële aanwyser ✓ ✓ tendens met syfers ✓ ✓

Bedryfswins op verkope het van 23% tot 28% gestyg. / met 5% p. punte / 21,7%

Bedryfsuitgawes op verkope het van 19% tot 17% / met 2% gedaal p. punte / 10,5%

4

2.2

Lewer kommentaar op die likiditeit van die maatskappy. Haal TWEE finansiële aanwysers met syfers aan.

ENIGE TWEE Finansiële aanwysertendens ✓ ✓ met syferkommentaar ✓ ✓ ✓

Bedryfsverhouding het vermeerder van 1,9:1 tot 2,3:1 / met 0,4:1

Vuurproefverhouding het verminder van 1,2:1 tot 1,1 / met 0,1:1

Debiteure invorderingsperiode vermeerder van 33 dae tot 38 dae / deur 5 dae

Kommentaar

Besigheid kan hul korttermynverantwoordelikhede nakom / Te veel kontant in voorraad opgesluit.

5

2.3

Die direkteure het gedurende 2024 'n bykomende lening van R1 500 000 aangegaan. Verduidelik hoekom dit nie 'n goeie idee was deur TWEE finansiële aanwysers aan te haal nie.

Finansiële aanwyser ✓ ✓ tendens met syferkommentaar ✓ ✓ ✓ ✓

Skuld / Ekwiteitsverhouding het vermeerder van 0,8:1 tot 1,2:1, / met 0,4:1.

Die OOTKA het van 16% tot 13% verminder / met 3% p. punte / 18,8%

Kommentaar

Die finansiële risiko is te hoog.

Die OOTKA het verminder, hoewel steeds hoër as die rentekoers op lenings van 12%.

6

TOTALE PUNTE

15

Aktiwiteit 1 INTERPRETASIE VAN FINANSIËLE INLIGTING (30 punte; 25 minute)

Die inligting is geneem uit die boeke van TLOU LTD, hul finansiële jaar eindig 30 April 2024.

VEREIS:

- 1.1 Aandeelhouders van TLOU LTD is van mening dat hul likiditeitsposisie goed is en dat hulle nie bekommerd moet wees nie.
- 1.1.1 Haal TWEE finansiële aanwysers (met syfers) aan en lewer 'n kommentaar ten gunste van / ondersteuning van hul mening. (6)
- 1.1.2 Haal EEN finansiële aanwyser (met syfers) aan en lewer kommentaar teen hul mening. (4)
- 1.2 Die direkteure het besluit om die dividenduitbetalingsbeleid in 2024 te verander.
- Verskaf berekeninge wat die beleidsverandering aandui. (4)
 - Verduidelik die effek van hierdie beleidsverandering op die maatskappy. Noem TWEE punte. (4)
- 1.3 Een van die direkteure voel dat die maatskappy die lening so gou moontlik moet terugbetaal. Sê of dit 'n goeie besluit sal wees of nie? Haal TWEE finansiële aanwysers aan met syfers om jou antwoord te staaf. (7)
- 1.4 Verduidelik waarom die aandeelhouders tevrede is met:
- Die markprys van die aandele op die JSE (3)
 - Die prys waarteen die 75 000 aandele op 25 April 2023 teruggekoop is. (2)

Haal in ELKE geval syfers / finansiële aanwysers aan.

INLIGTING:

Die volgende finansiële aanwysers is op 30 April bereken:

	2024	2023
Bedryfsverhouding	3,8: 1	1,7: 1
Vuurproefverhouding	1,9: 1	1,3: 1
Voorraadhouingsperiode	52 dae	68 dae
Debiteure invorderingsperiode	47 dae	30 dae
Skuld-ekwiteitsverhouding	0,3: 1	0,4: 1
Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	11%	13%
Opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang	13,5%	14,5%
Verdienste per aandeel	107 sent	112 sent
Dividende per aandeel	105 sent	40 sent
Netto batewaarde per aandeel	775 sent	768 sent
Markprys per aandeel (JSE)	960 sent	777 sent
Terugkoopprys per aandeel	800 sent	-
Rentekoers op lening	14%	13%

30

Aktiwiteit 1

1.1

Aandeelhouders van TLOU BPK is van mening dat hul likiditeitsposisie goed is en dat hulle nie bekommerd moet wees nie.

Antwoorde ten gunste van / ondersteuning van hul mening

Antwoorde teen hul mening

10

1.2

Die direkteure het besluit om die dividenduitbetalingsbeleid in 2024 te verander. Verskaf berekeninge wat die beleidsverandering aandui.

Verduidelik die effek van hierdie beleidsverandering op die maatskappy. Noem TWEE punte.

4

4

1.3

Een van die direkteure voel dat die maatskappy die lening so gou moontlik moet terugbetaal. Sê of dit 'n goeie besluit sal wees of nie? Haal TWEE finansiële aanwysers aan met syfers om jou antwoord te staaf.

7

1.4

Verduidelik hoekom die aandeelhouders tevrede is met die markprys van die aandele op die JSE. Haal syfers / finansiële aanwysers aan.

3

Verduidelik waarom die aandeelhouders tevrede is met die prys waarteen die aandele teruggekoop is. Haal syfers / finansiële aanwysers aan.

2

TOTALE
PUNTE

30

Aktiwiteit 2: INTERPRETASIE VAN FINANSIËLE INLIGTING (45 punte; 35 minute)

Die inligting hou verband met LETHABO BPK. Die finansiële jaar eindig op 31 Maart 2025.

VEREIS:

2.1 Winsopbrengspersentasie

Verduidelik hoe die kliënte gereageer het op die verandering in die winsopslagpersentasie en of dit die maatskappy bevoordeel het of nie. (4)

2.2 Likiditeit

Verduidelik of die maatskappy hul bedryfskapitaal doeltreffend bestuur of nie. Haal TWEE finansiële aanwysers aan. (5)

2.3 Winsgewendheid en bedryfsdoeltreffendheid:

Lewer kommentaar op die bedryfsdoeltreffendheid van die maatskappy oor die afgelope twee jaar. Haal TWEE finansiële aanwysers aan. (4)

2.4 Finansiële risiko en hefboomfinansiering:

2.4.1 Een van die aandeelhouders kan nie verstaan hoekom die skuld-ekwiteitsverhouding in 2025 afgeneem het ten spyte van die toename in die lening nie. Gee hom 'n verduideliking. (2)

2.4.2 Die finansiële hoof (finansiële hoof) is van mening dat die verhoging in die lening 'n goeie besluit was. Afgesien van die skuld-ekwiteitsverhouding, verskaf TWEE punte om sy mening te ondersteun, insluitend EEN relevante finansiële aanwyser. (4)

2.5 Opbrengste, verdienste en dividende:

2.5.1 Lewer kommentaar oor of die aandeelhouders tevrede moet wees met die opbrengs op hul belegging. Verskaf TWEE punte, insluitend EEN finansiële aanwyser. (4)

2.5.2 Lewer kommentaar op die verdienste per aandeel (VPA) en verduidelik die impak daarvan op die dividenduitbetalingsbeleid wat deur direkteure aanvaar is. (4)

2.6 Aandeelprys op die aandeelbeurs:

Lewer kommentaar op die prestasie van die aandeelprys op die aandeelbeurs (JSE). Verskaf TWEE punte, met syfers en tendense. (4)

2.7 Aandeelhouding van Patrick:

2.7.1 Patrick besit aandele in Lethabo Bpk. Hy is tevrede met sy belegging in die aandele van hierdie maatskappy. Verskaf TWEE punte, met syfers of berekeninge, om sy mening te ondersteun. (4)

2.7.2 Die maatskappy beplan om in die volgende finansiële jaar bykomende nuwe aandele gelykstaande aan 20% van die uitgereikte aandeelkapitaal aan bestaande aandeelhouders uit te reik. Patrick het aangedui dat hy nie hierdie aanbod sal aanvaar nie. Verduidelik hoe hierdie besluit sy % aandeelhouding sal beïnvloed. Verskaf 'n berekening of syfers om jou verduideliking te ondersteun. (6)

2.8 Bonusse vir direkteure en ander werknemers van Lethabo Bpk:

Bonusse vir direkteure en ander werknemers is by die maatskappy se begroting ingesluit. Daar sal van aandeelhouders verwag word om by die AJV te stem of hierdie bonusse betaal moet word of nie.

Afgesien van die punte hierbo verskaf, noem TWEE verskillende faktore wat aandeelhouders sal beïnvloed om ten gunste van die goedkeuring van sulke bonusse te stem. (4)

INLIGTING:**A. Finansiële aanwysers en addisionele inligting:**

	31 Maart 2025	31 Maart 2024
Bedryfsverhouding	0,8 : 1	1,8 : 1
Vuurproefverhouding	0,6 : 1	1: 1
Skuld-ekwiteitsverhouding	0,2 : 1	0,3 : 1
Debiteure invorderingsperiode	52 dae	42 dae
Verdienste per aandeel (VPA)	224 sent	113 sent
Dividende per aandeel (DPA)	90 sent	90 sent
Dividenduitbetalingskoers	40%	80%
% opbrengs op gemiddelde ekwiteit (OOAE)	15,6%	8,0%
% opbrengs op totale kapitaal wat aangewend is (OOTKA)	19,7%	11,0%
Netto batewaarde per aandeel (NBW)	1 543 sent	1 413 sent
Solvensieverhouding	2,5 : 1	3,6 : 1
% bedryfsuitgawes op verkope	22,0%	28,0%
% bedryfswins op verkope	15,6%	10,2%
% netto wins na belasting op verkope	13,5%	8,8%
% opslag	60%	40%
Aantal direkteure en ander werknemers	38	43
Aantal kliënte	245	280
Gemiddelde verkope per kliënt	R160 000	R120 000
Markprys van aandele op JSE	1 610 sent	1 342 sent
% rentekoers op beleggings	7%	7%
% rentekoers op lenings	13%	13%

B. Uittreksels uit kontantvloeistaat:

	29 Februarie 2024	28 Februarie 2023
Kontant gegenereer uit bedrywigheide	R6 785 000	R3 863 500
Opbrengs van aandele uitgereik	R2 800 000	0
Toename in lening	R4 000 000	R1 000 000
Vaste bates gekoop	0	R750 000
Vaste bates verkoop*	R1 100 000	0

*Onproduktiewe vaste bates is verkoop.

C. Aandeelhouing van Allan Ashwin in Lethabo Bpk:

	Lethabo Bpk
Aandele uitgereik op 29 Februarie 2024	700 000
Aantal aandele wat deur Ashwin besit word	360 000
Koopprys per aandeel betaal deur Ashwin	780 sent
Dividende verdien per aandeel	90 sent

Aktiwiteit 2

- 2.1 Verduidelik hoe die kliënte gereageer het op die verandering in die winsopslagpersentasie en of dit die maatskappy bevoordeel het of nie.

--

4

- 2.2 Verduidelik of die maatskappy hul bedryfskapitaal doeltreffend bestuur of nie. Haal TWEE finansiële aanwysers aan, met syfers en tendense.

--

5

- 2.3 Lewer kommentaar op die bedryfsdoeltreffendheid van die maatskappy oor die afgelope twee jaar. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

--

4

- 2.4.1 Een van die aandeelhouders kan nie verstaan hoekom die skuld-ekwiteitsverhouding in 2025 afgeneem het ten spyte van die toename in die lening nie. Gee hom 'n verduideliking.

--

2

- 2.4.2 Die finansiële hoof (finansiële hoof) is van mening dat die verhoging in lening 'n goeie besluit was. Afgesien van die skuld-ekwiteitsverhouding, verskaf TWEE punte om sy mening te ondersteun, insluitend EEN relevante finansiële aanwyser.

PUNT 1	
PUNT 2	

4

- 2.5.1 Lewer kommentaar oor of die aandeelhouders tevrede moet wees met die opbrengs op hul belegging. Verskaf TWEE punte, insluitend EEN relevante finansiële aanwyser.

PUNT 1	
PUNT 2	

4

2.5.2 Lewer kommentaar op die verdienste per aandeel (VPA) en verduidelik die impak daarvan op die dividenduitbetalingsbeleid wat deur direkteure aanvaar is.

VERDIENSTE PER AANDEEL	
DIVIDENDUITBETALINGSBELEID	

4

2.6 Lewer kommentaar op die prestasie van die aandeelprys op die aandelebeurs (JSE). Verskaf TWEE punte, met syfers en tendense.

PUNT 1	
PUNT 2	

4

2.7.1 Allan Ashwin besit aandele in Lethabo Bpk. Hy is tevrede met sy belegging in die aandele van hierdie maatskappy. Verskaf TWEE punte, met syfers of berekeninge, om sy mening te ondersteun.

PUNT 1	
PUNT 2	

4

2.7.2 Die maatskappy beplan om in die volgende finansiële jaar bykomende nuwe aandele gelykstaande aan 20% van die uitgereikte aandelekapitaal aan bestaande aandeelhouers uit te reik. Allan het aangedui dat hy nie hierdie aanbod sal aanvaar nie. Verduidelik hoe hierdie besluit sy % aandeelhouding sal beïnvloed. Verskaf 'n berekening of syfers om jou verduideliking te ondersteun.

BEREKENING	
VERDUIDELIKING	

6

2.8 Afgesien van die punte hierbo verskaf, noem TWEE verskillende faktore wat aandeelhouers sal beïnvloed om ten gunste van die goedkeuring van sulke bonusse te stem.

PUNT 1	
PUNT 2	

4

Aktiwiteit 3: VERHOUDINGS, ONTLEDING EN VERTOLKING (20 punte; 15 minute)

LILLY BEPERK

- 3.1 Inligting uit die rekords van Lilly Bpk vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2021 word verskaf. Die maatskappy is op die aandelebeurs genoteer met 'n gemagtigde aandelekapitaal van 1 200 000 gewone aandele.

VEREIS:

- 3.1.1 Bereken die volgende: (Wys berekeninge tot een desimale punt.)
- Persentasie bedryfswins op totale verkope (2)
 - Netto batewaarde per aandeel (3)
 - Skuld/ekwiteitsverhouding (3)
- 3.1.2 Lewer kommentaar op die likiditeitsposisie van die besigheid. Haal DRIE finansiële aanwysers met syfers in jou verduideliking aan. (7)
- 3.1.3 Sommige aandeelhouers voel dat die maatskappy te veel van die lening terugbetaal het. Wat sou jy vir hulle sê? Verwys na TWEE finansiële aanwysers met syfers om jou reaksie te motiveer. (5)

INLIGTING:

- A. **Inligting onttrek uit die Staat van Omvattende Inkomste (Inkomstestaat) vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2021:**

Verkope	14 625 000
Koste van verkope	9 745 000
Bedryfswins	3 250 000

- B. **Uittreksel syfers uit die Staat van Finansiële Posisie (Balansstaat) en Notas:**

	30 JUNIE 2021	30 JUNIE 2020
Nie-bedryfslaste	3 840 000	6 400 000
Bedryfsbates insluitend voorraad	2 800 000	1 800 000
Voorraad	1 840 000	600 000
Bedryfslaste	1 200 000	900 000
Aandeelhouersekwiteit	9 600 000	7 800 000
Gewone aandelekapitaal	?	7 450 000
Behoue inkomste	?	350 000

- 1 200 000 aandele uitgereik op 30 Junie 2021.

C. Die volgende finansiële aanwysers is bereken:

	30 JUNIE 2021	30 JUNIE 2020
Bedryfsverhouding	2,3 : 1	2,0 : 1
Vuurproefverhouding	0,8 : 1	1,3 : 1
Bedryfswins op verkope	?	29%
Gemiddelde debiteure invorderingsperiode	32 dae	43 dae
Gemiddelde krediteure betalingsperiode	52 dae	68 dae
Skuld/ekwiteit	?	0,8 : 1
Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	23%	17%
Opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang	17,5%	15,8%
Netto batewaarde per aandeel	?	750 sent
Rentekoers op lenings	11%	11%

20

Aktiwiteit 3

3.1.1 Bereken die volgende: (Wys berekeninge tot een desimale punt.)

Persentasie bedryfswins op totale verkope

2

Netto batewaarde per aandeel

3

Skuld/ekwiteitsverhouding

3

3.1.2 Lewer kommentaar op die likiditeitsposisie van die besigheid. Haal DRIE finansiële aanwysers (met syfers) in jou verduideliking aan.

7

3.1.3

Sommige aandeelhouders voel dat die maatskappy te veel van die lening terugbetaal het. Wat sou jy vir hulle sê? Verwys na TWEE finansiële aanwysers met relevante syfers om jou reaksie te motiveer.

5

TOTALE PUNTE
20

Aktiwiteit 4 : INTERPRETASIE VAN FINANSIËLE INLIGTING (35 punte; 30 minute)

Die inligting is onttrek uit die rekords van GREEK LTD. Die finansiële jaar eindig elke jaar op die laaste dag van Februarie.

VEREIS:

- 4.1 Aandeelhouders is nie tevrede met die likiditeitsposisie van die onderneming nie. Verduidelik hoekom jy dink hulle kan korrek wees. Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers (met syfers). (6)
- 4.2 Sekere direkteure meen dat die besluit om die lening te verhoog 'n swak besluit was. Stem jy saam met hierdie beskouing? Verduidelik. Haal TWEE finansiële aanwysers en syfers aan. (8)
- 4.3 Lewer kommentaar op die dividenduitbetalingsbeleid wat deur die direkteure aanvaar is. Verskaf TWEE redes waarom jy dink direkteure het op hierdie beleid besluit. Haal syfers aan. (6)
- 4.4 Charlie Tiger besit op 1 Maart 2021 420 000 aandele in die maatskappy. Dit het gedurende die finansiële jaar onveranderd gebly.
- Op 1 Maart 2021 was daar 800 000 aandele uitgereik.
 - Op 1 Mei 2021 het die maatskappy 100 000 bykomende aandele uitgereik.
 - Op 28 Februarie 2022 het die direkteure 75 000 aandele van Charlie se goeie vriend teruggekoop en R12,50 per aandeel betaal.
- 4.4.1 Bereken Charlie se % aandeelhouding na die uitreiking van aandele op 1 Mei 2021, en na die terugkoop van aandele op 28 Februarie 2022. (5)
- 4.4.2 Lewer kommentaar op jou bevindinge hierbo. Verskaf TWEE punte. (4)
- 4.4.3 Lewer kommentaar oor of die prys wat betaal is om die aandele op 28 Februarie 2022 terug te koop billik was of nie. Haal TWEE finansiële aanwysers aan (met syfers). (6)

Inligting:

Finansiële aanwysers vir die afgelope twee finansiële jare:

	28 Februarie 2022	29 Februarie 2021
Skuld / ekwiteitsverhouding	0,5 : 1	0,1 : 1
Bedryfsverhouding	2,2 : 1	1,3 : 1
Vuurproefverhouding	0,6 : 1	0,9 : 1
Gemiddelde debiteure invorderingsperiode	45 dae	33 dae
Gemiddelde krediteure betalingsperiode	61 dae	70 dae
Verdienste per aandeel (VPA)	82 sent	102 sent
Dividende per aandeel (DPA)	36 sent	88 sent
Dividenduitbetalingskoers	43,9%	86,3%
% Opbrengs op gemiddelde ekwiteit	7,2%	10,4%
% Opbrengs op gemiddeld kapitaal aangewend	10,2%	14,2%
Netto batewaarde per aandeel (NBW)	938 sent	930 sent
Markprys van aandele (JSE)	932 sent	940 sent
Rentekoers op lening	12%	12%

35

Aktiwiteit 4

- 4.1 Aandeelhouders is nie tevrede met die likiditeitsposisie van die onderneming nie. Verduidelik hoekom jy dink hulle kan korrek wees. Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers (met syfers).

6

- 4.2 Sekere direkteure meen dat die besluit om die lening te verhoog 'n swak besluit was. Stem jy saam met hierdie beskouing? Verduidelik. Haal TWEE finansiële aanwysers en syfers aan.

8

- 4.3 Lewer kommentaar op die dividenduitbetalingsbeleid wat deur die direkteure aanvaar is. Verskaf TWEE redes waarom jy dink direkteure het op hierdie beleid besluit. Haal syfers aan.

6

4.4 Charlie Tiger besit op 1 Maart 2021 420 000 aandele in die maatskappy. Dit het gedurende die finansiële jaar onveranderd gebly.

4.4.1 Bereken Charlie se % aandeelhouding na die uitreiking van aandele op 1 Mei 2021, en na die terugkoop van aandele op 28 Februarie 2022.

NA UITREIKING VAN AANDELE

NA TERUGKOOP VAN AANDELE

5

4.4.2 Lewer kommentaar op jou bevindinge hierbo. Verskaf TWEE punte.

4

4.4.3 Lewer kommentaar oor of die prys wat betaal is om die aandele op 28 Februarie 2022 terug te koop billik was of nie. Haal TWEE finansiële aanwysers aan (met syfers).

6

45

Aktiwiteit 5: FINANSIËLE AANWYSERS VAN TWEE MAATSKAPPYE

(30 punte; 12 minute)

5.1 FINANSIËLE AANWYSERS VAN TWEE MAATSKAPPYE

Jou vriend, Peter, oorweeg dit om aandele te koop in 'n maatskappy wat sportdrag verkoop. Hy vra jou vir raad en bied jou die volgende finansiële aanwysers van twee maatskappye wat hy oorweeg. Die maatskappye is van dieselfde grootte, en hulle het dieselfde aantal aandele uitgereik.

NOTA:

Wanneer jy die vrae beantwoord, vergelyk die inligting wat gegee word en haal relevante finansiële aanwysers van beide maatskappye aan (persentasies, verhoudings en/of syfers).

VEREIS:

- 5.1.1 Zee Bpk is meer likied as Ryan Bpk. Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers (met syfers) om jou ooreenkoms te bewys. (6)
- 5.1.2 Watter maatskappy gebruik meer lenings? Haal aan en verduidelik 'n finansiële aanwyser om jou antwoord te ondersteun. Verduidelik of dit 'n goeie idee is of nie. (6)
- 5.1.3 Verduidelik hoekom jy dink die markprys van Ryan Ltd se aandele is baie beter as dié van Zee Ltd. Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers om jou antwoord te ondersteun. (4)
- 5.1.4 Watter maatskappy is meer geneig om sy besigheid uit te brei? Verduidelik jou antwoord deur relevante berekeninge te gebruik. (5)
- 5.1.5 Ryan Bpk het 'n beter persentasie opbrengs, verdienste en dividende as Zee Bpk. Verduidelik DRIE finansiële aanwysers om hierdie mening te ondersteun. (9)

Aktiwiteit 5

5.1.1 Zee Bpk is meer likied as Ryan Bpk. Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers (met syfers) om jou ooreenkoms te bewys.

6

5.1.2 Watter maatskappy gebruik meer lenings? Haal aan en verduidelik 'n finansiële aanwyser om jou antwoord te ondersteun. Verduidelik of dit 'n goeie idee is of nie.

6

5.1.3 Verduidelik hoekom jy dink die markprys van Ryan Ltd se aandele is baie beter as dié van Zee Ltd. Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers om jou antwoord te ondersteun.

4

5.1.4 Watter maatskappy is meer geneig om sy besigheid uit te brei? Verduidelik jou antwoord deur relevante berekeninge te gebruik.

5

5.1.5 Ryan Bpk het 'n beter persentasie opbrengs, verdienste en dividende as Zee Bpk. Verduidelik DRIE finansiële aanwysers om hierdie mening te ondersteun.

9

30

Aktiwiteit 1: KORPORATIEWE BESTUUR EN OUDITVERSLAG

(15 punte; 10 minute)

'n Uittreksel uit die eksterne ouditeursverslag van Mthata Bpk word aangebied.

VEREIS:

- 1.1 Verduidelik kortliks jou begrip van 'goeie korporatiewe bestuur'. (2)
- 1.2 Verduidelik waarom 'n maatskappy hul finansiële state deur 'n eksterne ouditeur moet laat audit. (2)
- 1.3 Identifiseer die tipe auditmening wat die maatskappy ontvang het en verskaf 'n rede vir jou antwoord. (3)
- 1.4 'n Onderzoek na die bemerkingsuitgawes wat in die auditverslag genoem word, het aan die lig gebring dat 'n bedrag van R180 000 vir 'n vakansie vir die uitvoerende hoof en sy gesin was wat verblyf en vliegtuigkaartjies gedek het.

Die boekhouer is opdrag gegee om dit as 'n bemerkingsuitgawe te weerspieël. Die uitvoerende hoof het probeer om die onafhanklike ouditeur te oortuig om dit te ignoreer aangesien dit in die finansiële state aangeteken is.

- Verduidelik waarom die onafhanklike ouditeur nie die versoek van die uitvoerende hoof gevolg het nie. Verskaf TWEE redes. (4)
- Verskaf TWEE moontlike gevolge van hierdie auditverslag, vir die uitvoerende hoof en die maatskappy. (4)

INLIGTING:

UITTREKSEL UIT DIE VERSLAG VAN DIE ONAFHANKLIKE OUDITEURE

Ons het die finansiële jaarstate van Hlubi Bpk vir die jaar geëindig 28 Februarie 2021 geaudit. Finansiële state is die verantwoordelikheid van die maatskappy se direkteure. Ons verantwoordelikheid is om 'n mening uit te spreek gebaseer op ons audit.

Internasionale standaarde oor ouditering vereis dat ons die audit uitvoer om redelike versekering te verkry dat die finansiële state vry is van wanvoorstelling.

Ouditmening

Die finansiële state verteenwoordig billik die finansiële posisie van die maatskappy op 28 Februarie 2021, behalwe vir die bemerkingskoste in die Staat van Omvattende Inkomste wat nie geverifieer kon word nie, aangesien geen dokumentasie vir hierdie uitgawes bestaan het nie.

Naidoo en Julius

Geoktrooieerde Rekenmeesters (SA)

15 Junie 2021

Aktiwiteit 1

1.1 Verduidelik kortliks jou begrip van 'goeie korporatiewe bestuur'.

2

1.2 Verduidelik waarom 'n maatskappy hul finansiële state deur 'n eksterne ouditeur moet laat audit.

2

1.3 Identifiseer die tipe auditmening wat die maatskappy ontvang het, en verskaf 'n rede vir jou antwoord.

TIPE:

REDE:

3

1.4 Verduidelik waarom die onafhanklike ouditeur nie die versoek van die uitvoerende hoof gevolg het nie. Verskaf TWEE redes.

4

Verskaf TWEE moontlike gevolge van hierdie auditverslag, vir die uitvoerende hoof en die maatskappy.

4

ODUITVERSLAE

Jy word voorsien van uittreksels uit die onafhanklike ouditverslae van Metsi Bpk en Just Water Bpk.

Uittreksel uit ouditverslag van Metsi Bpk:

Na ons mening gee die finansiële state in alle weselike opsigte die finansiële posisie van hierdie maatskappy op 28 Februarie 2022 en die resultate van hul bedrywighede en kontantvloeï vir die jaar geëindig ingevolge Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde, en op die wyse wat deur die Maatskappywet van Suid-Afrika vereis word, regverdig weer.

Uittreksel uit ouditverslag van Just Water Ltd:

Ons het gevind dat die interne beheerprosedures nie nagekom is nie – en dat dokumentasie nie bestaan het vir 'n beduidende deel van die transaksies wat getoets is nie.

As gevolg van die belangrikheid van die saak wat in die vorige paragraaf beskryf is, kon ons nie voldoende toepaslike ouditbewyse bekom om 'n basis vir 'n ouditmening te verskaf nie. Daarom spreek ons nie 'n mening uit oor die finansiële state vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022 nie.

VEREIS:

- 2.1 Lewer kommentaar op die ouditverslae van beide maatskappye. As jy aandele in 'n maatskappy wil koop, verduidelik hoe die verslag jou besluit sal beïnvloed rakende die aandele wat jy in die maatskappy sal koop. In watter maatskappy sal jy belê? (5)
- 2.2 Die direksie het verskillende komitees met verskillende funksies. Kies die funksie in KOLOM B wat ooreenstem met die komitee in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (2.2.1 tot 2.2.4) in die ANTWOORDBOEK neer.

2.2.1 Ouditkomitee	A Hersien salarisse, bonusse en ander verdienste.
2.2.2 Vergoedingskomitee	B Verantwoordelik vir die gereelde uitvoering van risikobepaling.
2.2.3 Sosiale en etiekkomitee	C Maak seker dat die aanstelling van 'n ouditeur aan die Maatskappywet en die wetgewing voldoen.
2.2.4 Risiko komitee	D Monitor die impak van die openbare aktiwiteite en hul produkte of diens op die omgewing, gesondheid en openbare veiligheid.

(4)

- 2.3 Die doel van 'n sakereddingsplan is om 'n maatskappy tydelike toesig en beskerming teen sy krediteure te bied, om hulle 'n 'asemhalingsruimte' te gee om sy finansiële sake te herorganiseer en te herstruktureer. Noem TWEE partye wat deur 'n besigheidsreddingsplan geraak kan word. (2)
- 2.4 Aan wie is die ouditverslag gerig? Gee 'n rede vir jou antwoord. (2)
- 2.5 Gee TWEE voorbeelde van ouditbewyse wat die ouditeure nodig sou gehad het om die oudit te voltooi. (2)

Aktiwiteit 2

2.1

Lewer kommentaar op die ouditverslae van beide maatskappye. As jy aandele in 'n maatskappy wil koop, verduidelik hoe die verslag jou besluit sal beïnvloed rakende die aandele wat jy in die maatskappy sal koop.

In watter maatskappy moet jy eerder belê?

5

2.2

2.2.1

2.2.3

2.2.2

2.2.4

4

2.3

Die doel van 'n sakereddingsplan is om 'n maatskappy tydelike toesig en beskerming teen sy krediteure te bied, om hulle 'n 'asemhalingsruimte' te gee om sy finansiële sake te herorganiseer en te herstruktureer. Noem TWEE partye wat deur 'n sakereddingsplan geraak kan word.

2

2.4

Aan wie is die ouditverslag gerig? Gee 'n rede vir jou antwoord.

2

2.5

Gee TWEE voorbeelde van ouditbewyse wat die ouditeure nodig sou gehad het om die oudit te voltooi.

2

Aktiwiteit 3: KORPORATIEWE BESTUUR

(15 punte; 10 minute)

Jy word voorsien van 'n media-artikel wat verband hou met Gadram Bpk.

VEREIS:

3.1 Verwys na paragraaf 4.

Die drie raadslede wat in hierdie saak betrokke is, besit elk 150 000 aandele. Bereken die verlies wat Loma en die twee direkteure elk kon vermy deur hul aandele op 13 April 2023 te verkoop. (3)

3.2 Verwys na paragraaf 3.

- Verduidelik waarom die teksboodskap so belangrik is vir die ondersoekers. (2)
- Verduidelik hoekom jy dink daar word na hierdie misdaad verwys as 'binnehandel'. (2)

3.3 Verduidelik hoe die vinnige daling in die aandeelprys en die bedrieglike finansiële state waarskynlik die bestaande aandeelhouders en sy werkers sal raak. (4)

3.4 As jy 'n aandeelhouer in Gadram Bpk was, watter ander vrae sou jy by die AJV opper? Verduidelik TWEE punte. (4)

INLIGTING:

Gebruik die inligting in die artikel en jou kennis oor maatskappye om die vrae te beantwoord.

SOSIALE MEDIA LIG DIE DEKSEL OP GROOT BINNEHANDEL

Paragraaf 1

Bizmiz News het verlede maand berig oor die vrywaringsouditverslag wat Gadram Bpk ontvang het en dat 'n polisie-ondersoek na die vals finansiële state onlangs begin het. Maar dit is nie die einde van die maatskappy se probleme nie.

Paragraaf 2

In Maart 2024 het die Gedragsowerheid vir die Finansiële Sektor (FSCA) 'n boete van R50 miljoen opgelê aan Loma Leonard, uitvoerende hoof (hoof uitvoerende beampte) van Gadram Bpk, vir die oortreding van die Wet op Finansiële Markte (Wet 19 van 2012) toe hy teksboodskappe aan twee direkteure gestuur het om hulle te waarsku om hul Gadram-aandele te verkoop.

Paragraaf 3

Die inkriminerende boodskap van Loma lui: 'Jy vra altyd vir my mening. Dit sal lank neem vir Gadram om van al die slegte nuus ontslae te raak. Verkoop jou aandele onmiddellik teen die huidige prys. Vee hierdie boodskap nou uit en moenie vir iemand vertel nie.'

Paragraaf 4

In die besluit oor die boete het die FSCA opgemerk dat Loma op 10 April 2023 die boodskap gestuur het en op 13 April 2023 het die drie direksielede, Loma en die twee direkteure, hul aandele op die JSE teen R105,00 per aandeel verkoop. Die daaropvolgende vinnige daling tot R8,00 per aandeel in die markprys van die aandele het in die daaropvolgende twee dae plaasgevind.

Aktiwiteit 3

- 3.1 Die drie raadslede wat in hierdie saak betrokke is, besit elk 150 000 aandele. Bereken die verlies wat Loma en die twee direkteure elk kon vermy deur hul aandele op 13 April 2023 te verkoop.

BEWERKINGS	ANTWOORD

3

- 3.2 Verduidelik waarom die teksboodskap so belangrik is vir die ondersoekers.

Verduidelik hoekom jy dink daar word na hierdie misdaad verwys as 'binnehandel'.

4

- 3.3 Verduidelik hoe die vinnige daling in die aandeelprys en die bedrieglike finansiële state waarskynlik die bestaande aandeelhouders en sy werkers sal raak.

--

4

3.4

As jy 'n aandeelhouer in Gadram Bpk was, watter ander vrae sou jy by die AJV opper? Verduidelik TWEE punte.

PUNT 1	
PUNT 2	

4

TOTALE PUNTE
15

GRAAD 12: VRAESTEL 2***Bestuursrekeningkunde, Interne Ouditering en Beheer***

12.2.1	Ontleding en vertolking van rekonsiliasies: bank, debiteure, krediteure, ouderdomsontleding.	Sluit graad 11-inhoud oor rekonsiliasies in. Sien BYLAAG 5.3. Bankrekonsiliasies kan nie in 2021 ondersoek word nie.
12.2.2	Belasting op toegevoegde waarde – insette, uitset en berekeninge	Berekening van bedrag betaalbaar/ontvangbaar; BTW-kontrole rekening
12.2.3	Vervaardiging – konsepte	
12.2.4	Vervaardiging: Produksiekostestaat en notas; Verkorte / kortvorm inkomstestaat en notas	Sluit graad 11-inhoud op grootboekrekening in
12.2.5	Ontleding en vertolking van koste-inligting, eenheidskoste en gelykbreekpunt #	Verwys na finansiële aanwyser hieronder. Sien BYLAES 5.6 en 6.5.
12.2.6	Ontleding en vertolking van kontantbegroting vir eenmansaak en maatskappye	Sluit graad 11-inhoud in oor die voorbereiding van hierdie items Sien BYLAAG 5.4.
12.2.7	Ontleding en vertolking van geprojekteerde inkomstestaat vir eenmansaak en maatskappye	
12.2.8	Toepassing van interne beheer- en auditprosesse: kontant, vaste bates, voorraad, debiteure, krediteure, inkomste en uitgawes, insluitend salarisse/lone en insluitend finansiële aanwysers #	Rol van interne ouditeure Verwys na finansiële aanwysers hieronder.
12.2.9	Opname en beheer van vaste bates, insluitend byvoegings, waardevermindering en bateverkope	
12.2.10	Deurlopende en periodieke voorraadstelsels en beheer van voorraad	
12.2.11	Waardasie van voorraad: EIEU, Geweegde gemiddelde en spesifieke identifikasie #	Verwys na finansiële aanwysers hieronder. Sien BYLAES 5.5 en 6.4.
12.2.12	Etiese gedrag in finansiële omgewings	Sien BYLAAG 5.7.

Afdeling: Voorraad

Aktiwiteit 1 VOORRAADWAARDASIE

(35 punte; 30 minute)

RATO KOOKGEREI

Die besigheid, wat deur Lerato Tlou besit word, verkoop een soort kookpot en twee gewilde modelle mikrogolfoonde. Die finansiële jaar het op 28 Februarie 2022 geëindig. Die periodieke voorraadstelsel word gebruik.

- Die potte word gewaardeer volgens die geweepte gemiddelde metode.
- Die mikrogolfoonde word gewaardeer volgens die spesifieke identifikasiemetode.

VEREIS:

1.1 KOOKPOTE

Verwys na inligting A, B en C.

- 1.1.1 Bereken die waarde van die slotvoorraad potte op 28 Februarie 2022. (5)
- 1.1.2 Lerato is onseker hoe lank dit sal neem om die slotvoorraad potte te verkoop. (3)
- Verskaf 'n berekening om haar bekommernis aan te spreek.
 - Verduidelik of die berekende tydperk aanvaarbaar is of nie. (2)
- 1.1.3 Bereken die aantal potte wat ontbreek. (5)

1.2 MIKROGOLFOONDE

Verwys na inligting D.

- 1.2.1 Bereken die waarde van die sluitingsvoorraad van mikrogolfoonde. (8)
- 1.2.2 Lerato beplan om op te hou om die Delta-model te verkoop. Gee TWEE redes om hierdie besluit te ondersteun en EEN rede teen hierdie besluit. Haal syfers aan. (6)
- 1.2.3 Die interne ouditeur het ontdek dat die aantal Swift-mikrogolfoonde wat op 6 Januarie 2022 ontvang is, nie ooreenstem met die aantal mikrogolfoonde wat op die betrokke voorraadkaart aangeteken is nie.

MIKRO-GROOTHANDELAARS AFLEWERING NOTA	
Datum: 6 Januarie 2022	
Aantal eenhede	Besonderhede
75	Vinnige mikrogolfoonde

RATO KOOKGEREI: STOORKAMER VOORRAADKAART VOORRAADITEM: VINNIGE MIKROGOLFOONDE			
Datum	Ontvang van verskaffer	Gestuur na die winkel	Eenhede byderhand
1 Maart 2021			380
31 Julie 2021	700	530	550
15 Desember 2021		420	130
6 Januarie 2022	50	15	165

- Identifiseer die probleem met betrekking tot die Swift-mikrogolfoonde op 6 Januarie 2022. Haal syfers aan. (2)
- Noem TWEE interne beheermaatreëls wat die interne ouditeur moet implementeer om te verseker dat sulke voorvalle nie in die toekoms voorkom nie. (4)

INLIGTING:

A. Voorraadrekords van kookpote:

	AANTAL KOOKPOTTE	EENHEID PRYS	TOTALE R
Openingsvoorraad (1 Maart 2021)	800		R224 000
Sluitingsvoorraad (28 Februarie 2022)	980		?

B. Aankope en opbrengste:

	AANTAL KOOKPOTTE	EENHEID PRYS	TOTALE R
Aankope:			
Junie 2021	1 500	R320	480 000
Junie 2021	2 300	R370	851 000
Januarie 2022	1 200	R410	492 000
Terugsending: September 2021	(300)		(111 000)
NETTO AANKOPE	4 700		1 712 000

C. Verkope en koste van verkope:

- 4 270 eenhede is teen R560 elk verkoop.
- Kostes van verkope is bereken as R1 591 040.

D. Rekord van mikrogolfoonde:

	MODEL	AANTAL EENHEDE	EENHEID PRYS R	TOTALE BEDRAG R
Opening voorraad	SWIFT	380	2 800	1 064 000
	DELTA	430	3 200	1 376 000
Aankope	SWIFT	750	2 800	2 100 000
	DELTA	600	3 200	1 920 000
Totale aankope		1 350		4 020 000
Lewer	DELTA	120		384 000
Verkope	SWIFT	965	4 200	4 053 000
	DELTA	580	5 600	3 248 000
Bruto wins	SWIFT			1 351 000
	DELTA			1 392 000

Aktiwiteit 1**1.1 RATO KOOKGEREI****1.1.1 Bereken die waarde van die sluitingsvoorraad potte op 28 Februarie 2022.**

BEWERKINGS	ANTWOORD

5

1.1.2 Lerato is onseker hoe lank dit sal neem om die slotvoorraad potte te verkoop.**Verskaf 'n berekening om haar bekommernis aan te spreek.**

BEWERKINGS	ANTWOORD
Verduidelik of die berekende tydperk aanvaarbaar is of nie. 	

5

1.2.3 Bereken die aantal potte wat ontbreek.

BEWERKINGS	ANTWOORD

5

1.2.4 Bereken die waarde van die sluitingsvoorraad van mikrogolfoonde.

WERK	ANTWOORD
SWIFT: 	
DELTA: 	

7

1.2.5 **TWEE redes ten gunste van die besluit om die verkoop van die Delta-model te staak:**

EEN rede teen die besluit om die verkoop van die Delta-model te staak:

6

1.2.6 **Identifiseer die probleem met betrekking tot die Swift-mikrogolfoonde op 6 Januarie 2022. Haal syfers aan.**

2

Noem TWEE interne beheermaatreëls wat die interne ouditeur moet implementeer om te verseker dat sulke voorvalle nie in die toekoms voorkom nie.

4

TOTALE PUNTE

35

Aktiwiteit 2 VOORRAADWAARDASIE

(50 punte; 40 minute)

2.1 Verskaf 'n voorraadwaardasiemetode wat die beste deur elke verklaring hieronder beskryf word. Skryf slegs die waardasiemetode langs elke nommer (2.1.1 – 2.1.3) in die ANTWOORDBOEK neer.

2.1.1 Unieke voorraaditems van hoë waarde soos motors word individueel gewaardeer.

2.1.2 Voorraad toestelle soos mikrogolfoonde word altyd teen hul mees onlangse kosprys weerspieël.

2.1.3 Laekoste-items soos gholfballe word in groot hoeveelhede gekoop en weerspieël mettertyd 'n soortgelyke waarde. (3)

2.2 GEMAKLIKE UITRUSTINGS

Die inligting hou verband met Gemaklie Uitrustings, wat deur Funiwe besit word, vir Junie 2024. Die besigheid verkoop mansjeans. Voorraad word gewaardeer deur die geweegde gemiddelde metode en die periodieke voorraadstelsel te gebruik.

VEREIS:

2.2.1 Bereken:

- Bedrag betaal vir vervoer op 11 Junie 2024 (4)

- Waarde van die slotvoorraad op 30 Junie 2024 (9)

2.2.2 Funiwe wil die metode om voorraad te waardeer van geweegde gemiddelde na EIEU verander.

- Bereken die waarde van die sluitingsvoorraad met behulp van die EUEI-metode. (5)

- Verduidelik die effek wat hierdie besluit op die bruto wins sal hê. (2)

- Gee EEN geldige rede **vir** en EEN geldige rede **teen** die verandering van die voorraadwaardasiemetode. (4)

2.2.3 Funiwe is bekommerd oor die beheer van haar voorraad jeans. Sy het gedurende die jaar 1 788 jeans verkoop. Verskaf 'n berekening om haar besorgdheid te ondersteun. (5)

2.2.4 Lewer kommentaar op die aandelesaldo op 30 Junie 2024. Is dit gepas? Verduidelik. Verskaf EEN punt. (3)

INLIGTING:**A. Voorraad saldo's:**

DATUM	AANTAL EENHEDE	TOTALE KOSTE
1 Junie 2024	230	R28 633
30 Junie 2024	415	?

B. Aankope en opbrengste:

Datum	Aantal eenhede	Prys per eenheid	Vervoer op aankope	Totale koste
11 Junie 2024	835	R130	?	R116 065
18 Junie 2024	780	R142	R7 020	R117 780
26 Junie 2024	380	R148	R3 420	R 59 660
Totale aankope	1 995			R293 505
Opbrengste vanaf 18 Junie-aankope	15	Die verskaffer het die koopprys terugbetaal, die vervoerkoste uitgesluit.		?

2.3 PROBLEEMOPLOSSING

Jay's Furnishers verkoop lessenaars en stoele. Die finansiële jaar het op 28 Februarie 2025 geëindig.

VEREIS:

Waar van toepassing, verskaf relevante syfers vir ALLE vrae hieronder.

2.3.1 Lessenaars:

- Watter besluit het Jay geneem oor die verkoopprijs van die lessenaars? (3)
- Verduidelik TWEE punte oor hoe hierdie besluit die besigheid beïnvloed het. (6)

2.3.2 Stoele:

Jay het besluit om sy stoele by 'n goedkoper verskaffer te koop. Gee TWEE punte oor hoekom jy voel dat dit NIE 'n goeie besluit was nie. (6)

INLIGTING:

	LESSENAARS		STOELE	
	2025	2024	2025	2024
Bestellings ontvang van kliënte	250	330	500	450
Bruto eenhede verkoop	250	318	380	450
Opbrengste deur kliënte	0	12	56	0
Verkoopprijs per eenheid	R420	R360	R126	R168
Kosprijs per eenheid	R240	R240	R90	R120
Opslag %	75%	50%	40%	40%
Bruto wins	R45 000	R36 720	R11 664	R21 600
Voorraadomsetsnelheid	5,4 keer	7,4 keer	5,2 keer	5,2 keer

Aktiwiteit 2: VOORRAADWAARDASIE

2.1

2.1.1	
2.1.2	
2.1.3	

3

2.2. GEMAKLIKE UITRUSTINGS

2.2.1

Bereken: Die bedrag betaal vir vervoer op 11 Junie 2024

4

Bereken: Die waarde van die slotvoorraad op 30 Junie 2024

9

2.2.2

Bereken die waarde van die sluitingsvoorraad met behulp van die EIEU-metode.

BEWERKINGS

ANTWOORD

5

Verduidelik die effek wat hierdie besluit op die bruto wins sal hê.

2

Gee EEN geldige rede vir en EEN geldige rede teen die verandering van die voorraadwaardasiemetode.

REDE VIR	
REDE TEEN	

4

2.2.3 Funiwe is bekommerd oor die beheer van haar voorraad jeans. Sy het gedurende die jaar 1 788 jeans verkoop. Verskaf 'n berekening om haar besorgdheid te ondersteun.

5

2.2.4 Lewer kommentaar op die voorraadsaldo op 30 Junie 2018. Is dit gepas? Verduidelik. Verskaf EEN punt.

3

2.3 PROBLEEMOPLOSSING

2.3.1 Watter besluit het Jay geneem oor die verkoopprijs van die lessenaars?

3

Verduidelik TWEE punte oor hoe hierdie besluit die besigheid beïnvloed het.

6

2.3.2 Jay het besluit om sy stoele by 'n goedkoper verskaffer te koop. Gee TWEE punte oor hoekom jy voel dat dit NIE 'n goeie besluit was nie.

6

TOTALE PUNTE
50

Afdeling: Koste Rekeningkunde

Aktiwiteit 1 KOSTE REKENINGKUNDE

(45 punte, 35 minute)

- 1.1 Kies 'n kostekategorie uit KOLOM B wat ooreenstem met 'n beskrywing in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A-E) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.3) in die ANTWOORDBOEK neer, bv.

KOLOM A	KOLOM B
1.1.1 Kommissie aan verkoops persoon	A Fabrieks bokoste
1.1.2 Lone van fabrieks instandhoudings- personeel	B Administrasie koste
1.1.3 Uitgawes vir kantoorskryf behoeftes	C Direkte arbeids koste
	D Direkte materiaal koste
	E Verkoop- en verspreidings koste

(3)

1.2 MG REISSAKKE

Die inligting hou verband met die finansiële jaar geëindig 29 Februarie 2024. Die besigheid vervaardig reissakke. Die besigheid word besit deur Kyle Walker.

VEREIS:

1.2.1 Berei die fabrieks bokoste voor. (11)

1.2.2 Voltooi die Produksiekostestaat vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024. (13)

1.2.3 Kyle Walker oorweeg dit om grondstowwe teen 'n laer prys in te voer as wat hulle tans betaal.

Verskaf TWEE punte wat hulle moet oorweeg voordat hulle besluit. (4)

INLIGTING:

A. Die volgende saldo's is in die boeke verskyn:

	29 Februarie 2024	28 Junie 2023
Goedere-in-bewerking	R94 000	?
Indirekte fabrieksmateriaal	R18 000	R21 000
Klaarprodukte	R8 750	R5 950

B. Grondstowwe wat vir produksie uitgereik is, het R1 300 028 beloop.

C. Transaksies/inligting vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024:

	R
Indirekte materiaal aangekoop	36 000
Vergoeding aan werknemers	?
Huuruitgawes	291 000
Versekering toegeken aan die administrasie-afdeling	49 200
Telefoon toegeken aan die administrasie-afdeling	28 800
Diverse fabrieksuitgawes	189 856

D. Vergoeding aan werknemers bestaan uit die volgende:

Lone van fabriekswerkers	55%	?
Salaris van die fabrieksvoorman	?	R435 000
Salaris aan verkoops persone	?	R870 000
TOTALE	100%	?

E. Huurkoste moet verdeel word volgens vloeroppervlakte wat gebruik word. Die fabriek beslaan 24 400 m², verkoop- en verspreidings- en administrasie-afdeling beslaan die oorblywende 600m².

F. Telefoon word gedeel tussen fabrieks- en administrasie-afdeling in die verhouding van onderskeidelik 1: 4.

G. Die volgende bedrae is bereken na inagneming van bogenoemde inligting:

Verkope	R4 567 200
Koste van verkope	R3 803 200

1.3 BERGVILLE SAKREKENAARS

Hierdie besigheid vervaardig en verkoop sakrekenaars. Die eienaar is Mjabu Ngubane. Die finansiële jaar het op 31 Augustus 2024 geëindig.

VEREIS:

- 1.3.1 Verskaf 'n berekening om te bevestig dat die gelykbreekpunt van 61 300 eenhede vir 2024 finansiële jaar korrek is. (4)
- 1.3.2 Mjabu is nie tevrede met die aantal eenhede wat geproduseer en verkoop word nie. Verskaf getuienis met syfers om sy mening te staaf. (2)
- 1.3.3 Mjabu is bekommerd dat die meeste van sy werkers nie lojaal of toegewyd is aan die besigheid nie. Verskaf TWEE verskillende bewyspunte, met syfers, om sy mening te ondersteun. (4)
- LET WEL: Geen diefstal het in die besigheid plaasgevind nie.** (4)
- 1.3.4 Mjabu wil sy wins gedurende die volgende finansiële jaar met R79 968 verbeter, terwyl hy koste handhaaf. Bereken die bykomende eenhede wat geproduseer moet word om hierdie teiken te bereik. (4)

INLIGTING:

	31 Augustus 2024		31 Augustus 2023	
	Totale	Per eenheid	Totale	Per eenheid
Verkope	R7 616 000	R119.00	R7 644 000	R98.00
Veranderlike koste	R4 544 000	R71.00	R4 400 000	R56.41
Vaste koste	R2 942 400	R45.98	R2 520 960	R32.32
Direkte materiaalkoste	R2 624 000	R41.00	R2 371 200	R30.40
Direkte arbeidskoste	R1 472 000	R23.00	R1 528 800	R19.60
Verkoop- en verspreidingskoste	R448 000	R7.00	R500 000	R6.41
Gelykbreekpunt	61 300 eenhede		60 615 eenhede	
Eenhede vervaardig en verkoop	64 000 eenhede		78 000 eenhede	

Aktiwiteit 1

1.1

1.1.1	
1.1.2	
1.1.3	

3

1.2.1

FABRIEKBOKOSTE

Diverse fabrieksuitgawes	189 856

11

1.2.2

PRODUKSIEKOSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2024

Direkte materiaalkoste	1 300 028
Primêre koste	
Totale vervaardigingskoste	
Koste van produksie van klaarprodukte	

13

1.2.3

Kyle Walker oorweeg dit om grondstowwe teen 'n laer prys in te voer as wat hulle tans betaal.
Verskaf TWEE punte wat hulle moet oorweeg voordat hulle besluit.

4

- 1.3.1 Verskaf 'n berekening om te bevestig dat die gelykbreekpunt van 61 300 eenhede vir 2024 finansiële jaar korrek is.

BEWERKINGS	ANTWOORD

4

- 1.3.2 Mjabu is nie tevrede met die aantal eenhede wat geproduseer en verkoop word nie. Verskaf getuienis met syfers om sy mening te staaf.

--

2

- 1.3.3 Mjabu is bekommerd dat die meeste van sy werkers nie lojaal of toegewyd is aan die besigheid nie. Verskaf TWEE verskillende bewyspunte, met syfers, om sy mening te ondersteun.
LET WEL: Geen diefstal het in die besigheid plaasgevind nie.

--

4

- 1.3.4 Mjabu wil sy wins gedurende die volgende finansiële jaar met R79 968 verbeter, terwyl hy koste handhaaf. Bereken die bykomende eenhede wat geproduseer moet word om hierdie teiken te bereik.

BEWERKINGS	ANTWOORD

4

TOTALE PUNTE
45

Aktiwiteit 2: KOSTEBEREKENING (40 punte; 30 minute)

2.1 PRINGLE HANDELAARS

Die volgende inligting hou verband met Pringles Handelaars, 'n plaaslike onderneming wat houtbakke vervaardig. Die finansiële jaar het op 30 Junie 2024 geëindig.

VEREIS:

Voltooi die volgende vir die jaar geëindig 30 Junie 2024:

2.1.1 Produksiekostestaat (20)

2.1.2 Verkorte Staat van Omvattende Inkomste (12)

INLIGTING:

A. Voorraad saldo's:

	30 Junie 2024	1 Julie 2023
Goedere-in-bewerking	?	NIL
Klaarprodukte	R95 000	R55 500

B. Grondstowwe wat aan die fabriek uitgereik word vir produksie, R533 000

C. Direkte arbeid

Inligting onttrek uit die produksie se loonrekords:

Netto lone betaal aan fabriekswerkers	Aftrekkings	
	SAID: LBS	WVF
R376 650	R24 300	?

LET WEL: WVF-afrekkings beloop 1% van die bruto lone. Die besigheid dra op 'n Rand-vir-Rand-basis by tot die WVF-fondse.

D. Bedrae onttrek uit die finansiële rekords op 30 Junie 2024:

Fabriek oorhoofse koste	R147 560
Administrasie koste	R121 000
Verkoop- en verspreidingskoste	R104 900
Koste van verkope	R930 000

E. Foute en weglatings:

- Die eindvoorraad grondstowwe, R102 000, is per ongeluk weggelaat.
- Die hele bedrag van die salaris aan die fabrieksvoorman is nie aangeteken nie. Hy was die hele jaar met betaalde verlof. Op 1 Januarie 2024 het hy 'n maandelikse verhoging van R500 op sy vorige maandelikse salaris van R8 000 ontvang.
- Die telefoonrekening van R13 210 is per ongeluk op die fabrieksbokoste gepos. Hierdie uitgawe hou verband met die kantoor.
- Advertensies (verkoop en verspreiding) sluit R2 700 in vir 'n drie-maande-kontrak wat op 31 Julie 2024 eindig.

F. Verkope en winsopslag%:

Die besigheid gebruik 'n winsopslagpersentasie van 75% op koste. Handelskorting van R60 000 is gedurende hierdie finansiële jaar aan kliënte toegelaat.

2.2 EENHEIDSKOSTE EN GELYKBREEKANALISE

Elector Manufacturers is 'n klein onderneming wat mansbaadjies vervaardig. Die besigheid word besit deur Alex Sing. Die finansiële jaar het op 30 Junie 2024 geëindig.

VEREIS:

- 2.2.1 Alex, die eienaar, kon nie die beoogde netto wins van R150 000 vir die jaar geëindig 2024, behaal nie.

Bereken hoeveel baadjies geproduseer moes gewees het om die beoogde wins te behaal. (5)

- 2.2.2 Ondanks die feit dat daar 'n afname in die vaste koste per eenheid was, is die eienaar steeds nie tevrede met sy beheer oor die vaste koste nie.

Verduidelik en verskaf berekening(e) om sy mening te ondersteun. (3)

INLIGTING:

	30 Junie 2024	30 Junie 2023
Aantal eenhede wat geproduseer en verkoop is	6 000 eenhede	4 500 eenhede
Verkoopprys per eenheid	R135,00	R110,00
Gelykbreek-eenhede	7 083	9 934 eenhede
	Totale koste	Eenheid koste
		Eenheid koste
Veranderlike koste:	R510 000	R85,00
Direkte materiaalkoste	R171 000	R28,50
Direkte arbeidskoste	255 000	42,50
Verkoop- en verspreidingskoste	84 000	14,00
Vaste koste	R306 000	R51,00
Fabriek bokoste koste	R168 000	R28,00
Administrasie koste	138 000	23,00

Aktiwiteit 2:

2.1 PRINGLE HANDELAARS

2.1.1 PRODUKSIEKOSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2024.

Primêre koste	
	NIL
Koste van produksie van klaarprodukte	

20

2.1.2 VERKORTE STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2024

Verkope	
Koste van verkope	(930 000)
Bruto wins	
Ander uitgawes	
Administrasie koste	
Verkoop- en verspreidingskoste	
Netto wins vir die jaar	

12

2.2.1 Alex, die eienaar, kon nie die beoogde netto wins van R150 000 vir die jaar geëindig 2024 behaal nie.

Bereken hoeveel baadjies geproduseer moes gewees het om die beoogde wins te behaal.

BEWERKINGS	ANTWOORD

5

BIBLIOGRAFIE

- 1 DBO Mei/Junie 2023
- 2 DBO Mei/Junie 2024
- 3 DBO November 2024
- 4 Gautengse Departement van Onderwys 2023
- 5 Mpumalanga Departement van Onderwys 2020
- 6 Vrystaatse Departement van Onderwys Junie 2024
- 7 Vrystaatse Departement van Onderwys Maart 2024
- 8 Eksamenriglyn
- 9 KABV-dokument